Ազգ
Azg armenian daily
24 ՀՈՒՆԻՍ 1997, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 116 (1370)

Գյումրիի տեքստիլը՝ միջազգային մրցույթով

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱԺ հունիսի 23-ի արտահերթ նիստում փոփոխություններ մտցվեցին պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման 1996-1997 թ. ծրագրի մասին օրենքում: Ըստ դրա, Գյումրիի տեքստիլ-կարի արտադրական միավորումը կսեփականաշնորհվի միջազգային մրցույթով, իսկ Գյումրիի բամբակամանվածքային ֆաբրիկան միջազգային մրցույթի փոխարեն կսեփականաշնորհվի բաժնեթղթերի ազատ բաժանորդագրությամբ: Սա «Մերիլ Լինչ» ընկերության առաջարկն է, եւ բացատրվում է նրանով, որ եթե արտասահմանյան ներդրողը գնի Գյումրիի տեքստիլ-կարի ԱՄ, ինչն ավելի հավանական է, քանի որ նման պահանջարկ կա, դա թույլ կտա աշխատել նաեւ մարզի բամբակամանվածքային ֆաբրիկաններին:

Գորիսում կարկտահարությունից՝ 3 զոհ

ԳՈՐԻՍ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունիսի 22-ին Գորիսի ենթամարզում տեղացած տեղատարափ անձրեւների եւ կարկուտի հետեւանքով, նախնական տվյալներով, կա երեք զոհ: Տարերքը մեծ չափերի հասնող ավերածությունների պատճառ է դարձել: Նույնպես նախնական տվյալներով, լիովին ավերվել է Գորիսգյուղ թաղամասը քաղաքի հետ կապող միակ ճանապարհը: Գետափնյա թաղամասի տների առաջին հարկերը լցվել են ջրով, վնասվել են տնակներ, ավտոմեքենաներ: Մեծ ավերածություններ կան նաեւ ենթամարզի գյուղերում: Վնասների չափերը ճշտվում են:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ելցինը, Քլինթոնն ու Շիրակը կողմերից պահանջում են դրական մոտեցում համանախագահության առաջարկին

ԴԵՆՎԵՐ, 21 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, «ՓԱՍՏ», «ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ ՓՈՍՏ»: Ինչպես նախապես հաղորդվել էր, Դենվերում (Մ. Նահանգներ), ուր մեկնարկել էր արդեն Մեծ ութնյակի հանդիպումը, նախագահներ Բորիս Ելցինը, Բիլ Քլինթոնը եւ Ժակ Շիրակը հունիսի 20-ին հանդես են եկել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության շուրջ հաղորդագրությամբ, որտեղ հակամարտ կողմերին կոչ են անում «դրական մոտեցում ցուցաբերել (համանախագահության) այս առաջարկի նկատմամբ եւ հիմք ընդունելով այն բանակցել շուտափույթ կարգավորման համար»: «Քաջալերական» գտնելով «հրադադարի շարունակվող պահպանումը», նրանք, համենայնդեպս, «անբավարար» են համարում հրադադարն առանձին վերցրած, որը, նրանց կարծիքով, «առանց մնայուն կարգավորման կարող է խախտվել»:

Այդ նպատակով, Ռուսաստանի, Մ. Նահանգների ու Ֆրանսիայի նախագահները, իրենց հայտարարության մեջ վերահաստատում են բանակցություններին օժանդակելու իրենց պատրաստակամությունը եւ շեշտում, որ Մինսկի խմբի համանախագահությունը կողմերին արդեն ներկայացրել է «հավասարակշռված կարգավորման համար նոր առաջարկ», որը «հաշվի է առնում բոլոր կողմերի օրինական իրավունքներն ու մտահոգությունները»:

Թե ինչ է այդ առաջարկը, նախագահները, բնականաբար, չեն բացահայտում: Բայց այդ բանն արել է, ըստ Արմենպրեսի, Ռոյթեր գործակալությունը, որն իր հերթին վկայակոչելով արեւմտյան դիվանագիտական շրջանակները, հունիսի 20-ին հայտնել է, որ Մ. Նահանգները, Ռուսաստանն ու Ֆրանսիան Հայաստանին առաջարկել են Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչել իբրեւ Ադրբեջանի անբաժանելի մաս, որի փոխարեն Բաքուն «բարձր ինքնավարություն» պիտի շնորհի Արցախին:

Հարցին անդրադարձել է նաեւ մեծ ազդեցիկ «Վաշինգտոն փոստը», որ հունիսի 21-ին Թոմաս Լիփմանի գրչով շեշտում է, որ ամերիկյան ավագ պաշտոնյաների կարծիքով Լեռնային Ղարաբաղի հարցը խիստ կարեւոր է. «Քանի որ տարածաշրջանում այս հակամարտությունը հնարավորություն է ստեղծում խնդրահարույց Իրանի համար, ապակայունացնում է Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի համար կարեւոր տարածաշրջանը եւ, միաժամանակ, սահմանափակում է Ադրբեջանի Կասպյան եզերքի նավթի ռեզերվներին մոտենալու Արեւմուտքի ուղիները»:

Ըստ «Փաստ» գործակալության, Հայաստանի վրա միջազգային այս նոր ճնշումների հիմնապատճառը, ըստ արեւմտյան փորձագետների, կասպիական նավթն է եւ այն արտահանելու նոր հզոր նավթամուղի կառուցման ծրագիրը: Նրանք չեն բացառում, որ միջազգային խաղաղապահ ուժեր կարող են ներգրավվել հարցի կարգավորմանը: Չնայած ԱՄՆ-ը եւ Ֆրանսիան հրաժարվել են մեկնաբանել նման հնարավորության մասին լուրերը, սակայն ԱՄՆ-ի պետքարտուղարության նախկին պաշտոնյա Փոլ Գոբլը նշել է, որ Բաքուն դեմ կլինի միայն ռուսական զորքերի ներգրավմանը եւ միջազգային ուժերը կարող են, իրոք, անհրաժեշտություն դառնալ: Ըստ նրա, դրանք պետք է լինեն զինված ուժեր, որոնք, սակայն, պետք է գործադրվեն բացառապես վայրագությունները զսպելու համար: Այդուհանդերձ, եւ Գոբլը, եւ մյուս տեսաբանները մեծ կասկածներ ունեն, թե հարցը կհաջողվի լուծել: Փոլ Գոբլի խոսքերով, «Հայերն այնպես են ընկալում Ղարաբաղը, ինչպես իսրայելցիները Երուսաղեմը. մի տարածք, որը նրանք երբեք չեն հանձնի: Հակամարտության կարգավորումը նման է բազում անհայտներով հավասարում լուծելուն եւ անգամ կարգավորման բերելիք հնարավոր տնտեսական բարգավաճումը չի կարող բավարար հիմք հանդիսանալ փոխզիջման համար»: Ըստ նրա, շատ ավելի համապարփակ նախապայմաններ են պետք, ինչպես ասենք Թուրքիայի կողմից 1915 թվականի Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը:

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԷԿՈՒՄԵՆԻԿ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

3-ին Ավստրիայի Գրաց քաղաքում բացվեց եվրոպական էկումենիկ երկրորդ ընդհանուր համաժողով «Վերահաշտեցումը որպես աստծո ընծա եւ նոր կյանքի աղբյուր» գլխավոր թեմայով: Համաժողովին, որն իր աշխատանքները կշարունակի մինչեւ այս ամսվա 29-ը, մասնակցությամբ են հազարավոր ներկայացուցիչներ ողջ Եվրոպայից: Համաժողովին հրավիրված է նաեւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն, որը բացման արարողությունում ողջունում է ռուս ուղղափառ եկեղեցու պատրիարք Ալեքսի Բ-ին:

Վարչական եւ իրավական խստացումներ ապօրինի տնտեսավարողների նկատմամբ

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԺ-ի հունիսի 23-ի արտահերթ նիստի օրակարգը, չնայած խիստ ծանրաբեռնվածությանը, հիմնականում հաջողությամբ էր իրագործվում: Առավոտյան նիստում ԱԺ նախագահի համար հատկացված իր աթոռը ոչ երկար ժամանակով զբաղեցրեց Բաբկեն Արարքցյանը, սակայն ըստ ընդունված կարգի չներկայացրեց նիստի օրակարգը: Կարապետ Ռուբինյանի տեղեկատվությունից պարզ դարձավ, որ կառավարության նախաձեռնությամբ եւ ՀՀ նախագահի որոշմամբ հրավիրված արտահերթ նիստի օրակարգում ընդգրկված է 13 հարց: Նախ լսվեցին Ակցիզային հարկի մասին ՀՀ օրենքի վերաբերյալ ՀՀ նախագահի առարկություններն ու առաջարկությունները: Դրանցից մեկի համաձայն 100 տոկոսանոց սպիրտի յուրաքանչյուր լիտրի համար նախատեսված 1.5 դոլարին համարժեք ակցիզային հարկի փոխարեն գանձվելու է 0.5 դոլարին համարժեք գումար:

Կատարվել է նաեւ հետեւյալ հավելումը. «Արտադրող-իրացնող չհանդիսացող իրավաբանական անձանց, իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող ձեռնարկությունների կամ անհատ ձեռներեցների կողմից արտահանվող ապրանքների դիմաց ՀՀ-ում վճարված, ինչպես նաեւ արտադրող-իրացնողների կողմից սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված կարգով հումքի դիմաց վճարված ակցիզային հարկի գումարները վերադարձվում են նրանց այլ հարկային պարտավորությունների հաշվին հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով»:

120 «կողմ» եւ 0 «դեմ»-ով ՀՀ նախագահի առարկություններն ու առաջարկությունները Ակցիզային հարկի վերաբերյալ ընդունվեցին:

Տես • էջ 2

Պայթյուն Բելգիայում թուրքական դեսպանատան մոտ

«Գուրգեն Յանիկյան» խմբի անունից ներկայացողը հուլիսի 1-ից թիրախ է հռչակում աշխարհի բոլոր թուրքական հաստատությունները

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ, ՍՆԱՐՔ: Հունիսի 21-ի առավոտյան ռումբ պայթեց Բելգիայի մայրաքաղաք Բրյուսելում, Թուրքիայի դեսպանատան շենքի մոտ, ջարդուփշուր անելով այս եւ հարակից շենքերի պատուհանները: Պայթյունից, սակայն, ոչ ոք չի տուժել:

«Մի մեքենա է հայտնվել դեսպանատան մոտ, որից անհայտ մեկը մի փաթեթ է նետել դեսպանատան ուղղությամբ: Մեկ րոպե անց այն պայթել է», պատմել է ոստիկանության խոսնակը: Միջադեպից քիչ անց անանուն մեկը զանգահարել է միջազգային եւ հայկական լրատու գործակալություններ եւ հայտնել, թե ռումբի պայթյունի հեղինակը մի հայկական խմբավորում է, եւ սա լայն ահաբեկչական արշավի սկիզբն է: «1997 թվականի հուլիսի 1-ից բոլոր թուրքական հաստատություններն ու զբոսաշրջիկային գործակալություններն ամբողջ աշխարհում մեր թիրախն են լինելու: Սա մեր վերջին նախազգուշացումն է», ասել է զանգի հեղինակը: Անանունը ներկայացել է որպես «Գուրգեն Յանիկյան» հայկական զինված խմբի ներկայացուցիչ, որն այդպես է անվանակոչվել 1973 թվականին Լոս Անջելեսում իր մահկանացուն կնքած հայ վրիժառու Յանիկյանի պատվին: Նա բացատրել է, թե հարձակումն իրականացվել է, քանզի Թուրքիան Հայոց ցեղասպանությունն իրականացնելուց հետո շարունակում է ոտնահարել միջազգային օրենքն ու պայմանագրերը: «Թուրքիան շարունակում է ծավալապաշտական եւ ահաբեկչական քաղաքականություն վարել Բալկանների եւ Մերձավոր Արեւելքի խաղաղասեր ժողովուրդների նկատմամբ», ասել է նա: Ոստիկանությունը պաշտոնապես հայտարարել է, որ պայթյունի հեղինակների մասին ոչ մի տեղեկություն չունի: Բրյուսելում Թուրքիայի դեսպանատունը շրջափակվել է ոստիկանական ուժերի կողմից: Թաղամասն ամբողջովին պատված է մոտակա շենքերի, ներառյալ մեկ ռեստորանի, պատուհանների ջարդված ապակիներով:

«Սնարք» գործակալության թղթակցի խնդրանքով վերոհիշյալը մեկնաբանում է ԱԳՆ խոսնակ Ա. Գասպարյանը. «Հայաստանը բազմիցս հայտարարել է, որ մերժում եւ դատապարտում է ահաբեկչության ցանկացած դրսեւորում անկախ այն բանից, թե ում դեմ է ուղղված կամ ում կողմից է իրագործված:

Ինչ վերաբերում է պայթյունի շուրջ պտտվող լուրերին, ապա դրանք կարող են արժանանալ մեկնաբանության միայն եվրոպական երկրների իրավապահ մարմինների ստուգումներից հետո՝ նախապես չբացառելով նաեւ դրանց սադրիչ հակահայկական բնույթը»:

Սահակյանը փոխարինեց Մկրտումյանին, Կարամանուկյանը՝ Սահակյանին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ: ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հունիսի 21-ին ստորագրած հրամանագրերով Ռուսաստանում ՀՀ դեսպան Յուրի Մկրտումյանն ազատվել է այդ պարտականություններից եւ նրա փոխարեն դեսպանի պաշտոնում նշանակվել է Գագիկ Սահակյանը: Պրն Մկրտումյանն, ըստ հրամանագրի, տեղափոխվում է այլ աշխատանքի, սակայն դեռ հայտնի չէ, թե կոնկրետ ինչ աշխատանքի է նա տեղափոխվելու: ՀՀ կառավարությունում Գագիկ Սահակյանին կփոխարինի Շահեն Կարամանուկյանը, որն այդ պատճառով ազատվել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի պաշտոնից: Նրա նոր պաշտոնն էլ նոր ձեւակերպում է ստացել՝ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար, օպերատիվ կառավարման գծով նախարար:

Առայժմ ոչ ոք չի նշանակվել ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար:

ԱՐԶՆԻ

Նշվեց Հայաստանի ռազմաօդային ուժերի 5-ամյակը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի ռազմաօդային ուժերի ստեղծման 5-ամյակի կապակցությամբ հունիսի 22-ին Արզնիի օդանավակայանում կայացավ ռազմական շքերթ:

Բացման արարողությանը ՀՀ պաշտպանության փոխնախարար, գեներալ-մայոր Մկրտիչ Աբրահամյանը շնորհավորեց ներկաներին Հայաստանի ռազմաօդային ուժերի ստեղծման 5-րդ տարեդարձի կապակցությամբ: ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, փոխնախարարներ Վահան Շիրխանյանը եւ Անատոլի Զինեւիչը ավարտական վկայականներ հանձնեցին Թռիչքա-տեխնիկական ուսումնարանի շրջանավարտներին, որոնց շնորհվեց կրտսեր սպայական կոչում:

Ռազմական շքերթի մասնակից օդաչուները Մի-8, Մի-24 ուղղաթիռներով, ՅԱԿ-52 եւ ՍՈՒ-25 ինքնաթիռներով ներկայացրին հայկական ռազմական օդուժի արդի մակարդակը եւ հնարավորությունները: Շքերթը եզրափակեց պարաշյուտիստների վայրէջքը, որին մասնակցում էին Բարձրագույն հրամանատարական բազմաբնույթ ուսումնարանի Մոնթե Մելքոնյանի անվան ֆակուլտետի սաները:

«Ամեն ինչ լավ է: Կարող եք հանգիստ քնել», այսպես արտահայտեց ռազմաօդային ներուժի վերաբերյալ իր տպավորությունները ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը: Միաժամանակ նա տեղեկացրեց, որ 1998 թվականին այսպիսի զորահանդես չի նախատեսվում: «Այ, երբ տնտեսությունը հզորանա, շատ ինքնաթիռներ կունենանք, այն ժամանակ նորից զորահանդես կանենք», նշեց նախարարը:

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Վարչական եւ իրավական խստացումներ ապօրինի տնտեսավարողների նկատմամբ

Սկիզբը էջ 1

Երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվեց վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի նախագիծը: Կատարված վարչական խստացումները վերաբերում են հիմնականում հարկային բնագավառին: Մասնավորապես նշվում է, որ ապօրինի ձեռնարկատիրությամբ զբաղվելը (առանց պետական գրանցման կամ առանց լիցենզիայի), պետական լիցենզավորման ենթակա տնտեսական գործունեությամբ զբաղվելը կամ պետական մենաշնորհ հանդիսացող ձեռնարկատիրական գործունեությամբ ապօրինի զբաղվելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնհինգապատիկից մինչեւ երեսնապատիկը:

Հարկային տեսչության մարմինների անունից վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործեր քննելու եւ վարչական տույժեր նշանակելու իրավունք ունեն ՀՀ հարկային տեսչության վարչությունների պետերը եւ ՀՀ հարկային տեսչության տեղական մարմինների պետերը:

Հարկային բնագավառում կատարված իրավախախտումների առնչությամբ խստացումներ են նախատեսվում նաեւ ՀՀ քրեական եւ քրեական դատավարության օրենսգրքերում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքում, որը ԱԺ երեկվա նիստում ընդունվեց 2-րդ ընթերցմամբ: Սահմանվում է, որ ապօրինի ձեռնարկատիրությամբ զբաղվելը կամ առանց պետական գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելը, կամ առանց լիցենզիայի պետական լիցենզավորման ենթակա տնտեսական գործունեությամբ կամ առանց համապատասխան լիցենզիայի արտարժույթի փոխանակման գործունեությամբ զբաղվելը, որ կատարվել է նույնպիսի խախտումների համար վարչական տույժ նշանակելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում եւ հանգեցրել է սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկ չափը գերազանցող եկամուտ ստանալուն՝ պատժվում է ազատազրկմամբ մինչեւ մեկ տարի ժամանակով կամ տուգանքով սահմանված նվազագույն աշխատավարձի 2 հարյուրապատիկից մինչեւ հինգհարյուրապատիկը՝ ապօրինի ձեռնարկատիրությունից ստացված եկամտի չափով գույքի բռնագրավմամբ:

ԱԺ-ի երեկվա նիստում վավերացվեցին 3 միջազգային պայմանագրեր. ա) «Անապատացման դեմ պայքարի ՄԱԿ-ի կոնվենցիան», բ) ՀՀ-ի եւ ԳԴՀ-ի միջեւ կապիտալ ներդրումների խրախուսման եւ փոխադարձ պաշտպանության մասին համաձայնագիրը, գ) ՀՀ եւ եվրոպական համայնքների միջեւ եւ դրանց անդամ պետությունների միջեւ գործընկերության եւ համագործակցության մասին համաձայնագիրը:

ԱԺ-ի երեկվա նիստում օրենքների նախագծերի նկատմամբ պատգամավորների բացարձակ մեծամասնության անտարբերությունը մարեց-լվաց նախորդ հերթական եռօրյայի նիստերի վերջին բուռն քննարկումների մթնոլորտը: Դրանով իսկ ներիշխանական ոլորտներում առկա ճգնաժամը ոչ թե հաղթահարվեց, այլ քողարկվեց, ինչը, թերեւս կփշրվի ՀՀՇ առաջիկա համագումարի դահլիճում:

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

«Սեպտեմբերի 25/3». «Պտտվում ենք մեր պոչի շուրջը»

Ասում է դատապաշտպան Ժորա Խաչատրյանը

«Սեպտեմբերի 25/3» գործի քննությունը ՀՀ ԳԴ-ում մոտենում է եզրագծին: Երեկվա նիստում լսվեցին Օնիկ Հունանյանի եւ Սերյոժա Մելքոնյանի պաշտպան Ժ. Շաքարյանի, Վահե Վարսանյանի պաշտպան Ժորա Խաչատրյանի, հասարակական պաշտպաններ Ֆերդինանդ Ղազարյանի, Հենրիկ Հովհաննիսյանի եւ Հրանտ Խաչատրյանի պաշտպանական ճառերը: Պարոն Շաքարյանը կոլեգիայի ուշադրությունը կրկին հրավիրեց զանգվածային անկարգությունների մեղադրանքին համապատասխանող հանցակազմի բացակայության վրա՝ անհիմն գտնելով տուժողների ցուցմունքը «հաստատապես ճանաչելու» տեղ անցկացնելու դատախազի փորձը եւ կոչ արեց անպարտ ճանաչել իր պաշտպանյալին:

Ժորա Խաչատրյանը, անպատասելի չհամարելով մեղադրական ճառը եւ դատական կոլեգիայի դիրքերից պատասխանելով հեռուստալրագրողի հայտնի հարցին («Ո՞ւր ենք գնում») ասաց. «Ոչ մի տեղ էլ չենք գնում, պտտվում ենք մեր պոչի շուրջը»: Նախաքննության զանգվածային օրինախախտումները հանդուրժող դատախազությունը չէր կարող անաչառ լինել, ուստի զբաղվել է արհեստական ապացույցներ ստեղծելով: Դատարանն ինքը, օրենքը հարգելու դեպքում, չպետք է ստանձներ այս գործի քննությունը: Նշեց պարոն Խաչատրյանը՝ հիշեցնելով, որ չփարատված կասկածները մեկնաբանվում են կասկածյալի օգտին, ինչն անտեսվել է մեղադրական ճառում: Ըստ այդմ պաշտպանը միջնորդեց անպարտ ճանաչել Վարսանյանին եւ մասնավոր գործ հարուցել դատախազության դեմ:

Ֆերդինանդ Ղազարյանը, հիշելով Սեւակի բանաստեղծությունը, բոլոր աթոռ ունեցողներին հորդորեց չմոռանալ իրենց երկոտանի լինելը եւ կոչ արեց «չորքոտանի չդառնալ»: Օգտագործելով ամբիոնը, պարոն Ղազարյանը դատարանում հավաքվածներին դիտարկելով որպես հասարակության մի մասնիկ, հարցման միջոցով «պարզեց», որ հասարակությունն իր ձայնը չի տվել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին եւ, ընդհակառակը, ընտրել է Վազգեն Մանուկյանին: Նա ավելացրեց, որ իշխանությունների գործելակերպը քայլ առ քայլ խախտում է մեր հասարակության հիմքերը եւ սպանում ժողովրդի հավատը՝ պնդելով, որ իշխանությունը բռնազավթված է եւ վերջինիս սկիզբը համարելով ԿԸՀ-ն ԱԺ տարածքում տեղավորելը: Համենայն դեպս, պարոն Ղազարյանը դատարանին բանականություն ու խիղճ դրսեւորելու կոչ արեց:

Հենրիկ Հովհաննիսյանը, վերլուծելով քաղաքական դատավարությունների տրամաբանությունը, հայտարարեց, որ իշխանություններն արհեստականորեն քաղաքական գործիչներ են աճեցնում եւ հաստատում, որ «ապրում ենք ոչ թե ժողովրդավարական պետության մեջ, այլ սուլթանական բռնապետությունում»: «Ամբաստանյալներից որեւէ մեկի ազգականը չեմ, որեւէ կուսակցության չեմ պաշտպանում: Միակ շահս իրավական պետության մեջ ապրելն է», նշեց արվեստաբանը:

Պաշտպանական ճառերի երեկվա հերթափոխը եզրափակեց Հրանտ Խաչատրյանը, որը օրվա գլխավոր խնդիր համարեց այս դատավարություններում դրսեւորվող ցինիզմից ձերբազատվելը: «Մենք ափսոսալու ենք այն ժամանակը, որ ծախսել ենք մի հիմարի գցած քարը հանելու վրա», ասաց հասարակական պաշտպանը՝ հիշեցնելով, որ որդեգրած գործելակերպով իշխանություններն իրենց զրկում են օրինական դատարանում դատվելու հնարավորությունից:

Պաշտպանական ճառերը կշարունակվեն այսօր:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Նոր որակ «Սեպտեմբերի 25» գործում. Ամբաստանյալը դատվում է տուժողին օգնելու համա՞ր

Սեպտեմբերի 25-ի դեպքերի առնչությամբ ընթացող «դատաշարում» երեկ սկսվեց հերթական՝ Արսեն Եղիազարյանի գործը, որը մեղադրվում է զանգվածային անկարգությունների մասնակցելու մեջ: Դատական կոլեգիան նախագահում է Համլետ Գեւորգյանը, պետական մեղադրողի դերում հանդես է գալիս Մելիք Սարգսյանը, ամբաստանյալին պաշտպանում են Մարինա Հալաբյանը, հասարակական պաշտպաններ Ռուբեն Թորոսյանը եւ Դուստրիկ Միխիթարյանը: Երեկ լսվեց մեղադրական եզրակացությունը, ցուցմունքներ տվեց ամբաստանյալը: Վերջինիս խոսքերից կարելի էր եզրակացնել, որ եթե Կիմ Բալայանը դատվում էր մասնավորապես տուժողին անօգնական թողնելու, ապա Արսեն Եղիազարյանին դատում են... ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանին օգնելու համար: Ամբաստանյալը պնդեց իր նախաքննական ցուցմունքը, թե արել է հնարավոր ամեն բան՝ պարոն Արարքցյանին ամբոխի հարձակումից պաշտպանելու համար, այդ ընթացքում արյունոտելով՝ վերնաշապիկը (Եղիազարյանի հանցակազմի գլխավոր բաղադրիչը արյունոտ վերնաշապիկն է), փորձել է նրան հեռացնել աշխատասենյակ ներխուժած անձանցից, հուզմունքից նույնիսկ բարձրացել է սեղանին՝ հորդորելով վերջ տալ արյունալի հաշվեհարդարին: Արարքցյանը, հասկանալով, որ Եղիազարյանն ուզում է օգնել նրան, մի պահ ձեռքերը հեռացրել է աչքերից, տեսել է իրեն եւ կարող է վկայել ասվածը: Ամբաստանյալն ասաց, որ ձերբակալումից ի վեր առերեսում է պահանջում ԱԺ նախագահի հետ, սակայն մերժվում է՝ «Դրա ժամանակը կգա» պատճառաբանությամբ:

Ի լրացումն ցուցմունքների, ամբաստանյալը նշեց, որ մինչեւ ձերբակալությունը (հոկտեմբերի 11-ը) ապրել է առօրյա կյանքով, փախչելու փորձ չի արել, քանի որ հանցանք չի գործել եւ, ձերբակալվելուց հետո, վստահ իր անմեղությանը, նույնիսկ հրաժարվել է պաշտպանից:

Այս պարագայում տրամաբանական կլիներ, եթե ԱԺ նախագահը, հետեւելով իր տեղակալի օրինակին եւ ներկայանալով դատարան, հերքի կամ հաստատի ամբաստանյալի ցուցմունքը:

Լ. Պ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ուկրաինա մեկնեց ՀՀ կառավարության աշխատանքային խումբը

ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության մամլո ծառայությունից մեզ հայտնում են, որ հունիսի 23-ին եռօրյա այցով Կիեւ է մեկնել ՀՀ կառավարության աշխատանքային խումբը՝ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար, հայ-ուկրաինական առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության հանձնաժողովի նախագահ Գառնիկ Նանագուլյանի գլխավորությամբ՝ նախապատրաստելու ՀՀ նախագահի այցն Ուկրաինա: Հանդիպումների ընթացքում կքննարկվեն երկու երկրների տնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության զարգացման, գիտության ու կրթության, այլ խնդիրներին վերաբերող հարցեր:

Ա. Գ.

Արցախին պետք է Պարույր Հայրիկյանի «միջազգային հեղինակությունը»

Հունիսի 21-ին Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցչությունում տեղի ունեցավ հանդիպում ԼՂՀ ներկայացուցիչ Նաիրա Մելքումյանի եւ ԻՄ նախագահ Պարույր Հայրիկյանի միջեւ: Ինչպես տեղեկացրին ԻՄ լրատվական ծառայությունից, քննարկվել են Արցախի վերաբերյալ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի առաջարկությունները: Պարույր Հայրիկյանը նշել է, որ դժբախտաբար Արցախի հարցում ՀՀ արտաքին քաղաքականության շրջանակներում ճիշտ ռազմավարություն չի ընտրվել: Արցախի հարցը, ինչպես ձեւակերպվել էր ԱԻՄ-ի կարգախոսներում դեռեւս 1982 թ., պետք է դիտել իբրեւ Հայկական հարցի բաղկացուցիչ մաս, իբրեւ 1915–22 թթ. ցեղասպանության հետեւանք: Տիկին Մելքումյանը խնդրել է Պարույր Հայրիկյանին, որ օգտագործելով իր միջազգային հեղինակությունը, կարողանա դիտորդներ հրավիրել սեպտեմբերին նշանակված Արցախի նախագահական ընտրություններին:

Երեւանում աշխատանքն սկսեց «Անդրկովկասն այսօր. տարածաշրջանային ինտեգրացիայի հեռանկարները» գիտաժողովը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունիսի 23-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի մեծ դահլիճում աշխատանքն սկսեց «Անդրկովկասն այսօր. տարածաշրջանային ինտեգրացիայի հեռանկարները» խորագիրը կրող միջազգային ներկայացուցչական գիտաժողովը: Ջոն Դ. եւ Քեթրին Տ. ՄակԱրթուր հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ եւ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի հատուկ դասընթացների բաժնի ջանքերով կազմակերպված գիտաժողովին մասնակցում են ԱՄՆ-ից, Վրաստանից, Ռուսաստանից, Մեծ Բրիտանիայից, Իրանից, Թուրքիայից ժամանած գիտնականներ, քաղաքագետներ, պետական գործիչներ: Հրավերն անպատասխան են թողել Ադրբեջանի ներկայացուցիչները, ինչը, կազմակերպիչների խոսքերով, տարածաշրջանում առկա անվստահության ընդհանուր մթնոլորտի եւս մի դրսեւորում է: Այնուհանդերձ, գիտաժողովին ադրբեջանցիներ մասնակցում են. Երեւան են ժամանել Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի փիլիսոփայության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Ռաֆիկ Օսմանօղլու Կուրբանովը եւ Լոնդոնում BBC-ի Ադրբեջանին եւ Ռուսաստանին առնչվող հաղորդումների ղեկավար Ֆամիլ Իսմայլովը:

«Աշխարհագրությունը մեծապես իր ազդեցությունն է թողնում մեր տարածաշրջանի քաղաքական վարքի տարբեր բաղադրիչների վրա, սահմանափակում է մեր հնարավորությունները», բացման խոսքում ասաց ՀՀ արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը: Պատմությունն այստեղ մեծ նշանակություն ունի եւ հանդիսանում է աշխարհաքաղաքական ներգործության դասական օրինակ»:

Կարեւորելով կոլեկտիվ ջանքերը տարածաշրջանում, ՀՀ արտգործնախարարը նշեց, որ անհատապես մենք խոցելի ենք, բայց՝ արտաքին ազդեցության համար, իսկ եթե միավորելով հնարավորությունները կարողանանք դառնալ ամուր տնտեսական ուժ, կարող ենք ապահովել հաստատուն տնտեսական ու քաղաքական անկախություն: Նրա խոսքերով, շրջանի անվտանգության ապագան անհնար է առանց լայն տարածաշրջանային համագործակցության:

Գիտաժողովի գլխավոր զեկուցումը՝ «Պետականության խնդիրները. անկախությունն ու համագործակցությունն Անդրկովկասում», ներկայացրեց Սթենֆորդի համալսարանի միջազգային հարաբերությունների հետազոտությունների ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, նախկինում ազգային անվտանգության հարցերով ԱՄՆ նախագահի Քլինթոնի հատուկ օգնական եւ ազգային անվտանգության խորհրդի եվրասիայի, Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի գծով ավագ ղեկավար Քոյթ Դ. Բլեքերը:

Առաջին նիստում ելույթներ ունեցան Խաղաղության, ժողովրդավարության եւ զարգացման կովկասյան ինստիտուտի վարչության նախագահ Գիա Նոդիան («Վրաստանի ներքին անվտանգությունը. հին ու նոր խնդիրներ»), Ռաֆիկ Օսմանօղլու Կուրբանովը («Ադրբեջանի ներքին քաղաքականությունը եւ հարեւան երկրների հետ հարաբերությունների ապագան»), ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Դավիթ Շահնազարյանը («Հայաստանի ներքին քաղաքականությունը եւ դրա ազդեցությունն արտաքին քաղաքականության վրա»): Ընդհանուր առմամբ, ծրագրված է շուրջ երկու տասնյակ զեկուցում:

Գիտաժողովն աշխատանքները կշարունակի մինչեւ հունիսի 25-ը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է տարին
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941,'AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia 375010

ԱԶԳ

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Անկախության հռչակումից հետո նորանկախ Հայաստանի Հանրապետությունը հայտնվեց քաղաքական, տնտեսական եւ սոցիալական այնպիսի խորը ճգնաժամի մեջ, որից դուրս գալը հնարավոր էր միայն մտածված, հմուտ եւ ճկուն ծրագրերի մշակման ու իրականացման շնորհիվ: Նույն այդ ժամանակ մեր երկիրը դեռ տիրապետում էր իր գլխավոր հարստությանը, երբ միջազգային ամենաբարձր որակն ու պատրաստվածությունն ապահովող մասնագիտական կադրերը կարծես թե ցանկանում էին ծառայել սեփական տնտեսությանը եւ ազգի շահերին: Տեր լինելով նման մի գանձի, ինչպես նաեւ ԽՍՀՄ-ից ժառանգած ամենատարբեր արտադրական հզորությունների, թվում էր, թե ՀՀ իշխանությունները պետք է որ հնարավոր նվազագույն ժամանակահատվածում եւ առավելագույն արդյունավետությամբ հաղթահարեին անցումային փուլի օբյեկտիվ դժվարությունները: Մինչդեռ ՀՀ իշխանությունների վարույթի կարեւորագույն առարկան՝ կադրային քաղաքականությունը, գործնականում արտահայտվեց կլանային մոտեցմամբ, չարդարացված նշանակումներով եւ պետական շահերի առումով անհեռատես նպատակներով: Ատազգային անուրջի դրված պաշտոններն ու աթոռները բավական արագ կերպով գտան իրենց նոր տերերին, զարմանալի հեշտությամբ «հրաժարվելով» հներից:

ժամանակին, 1980-ականների կեսերին, վերը նշված երկու գործարանները միջին հաշվով տարեկան ստանում էին ավելի քան 50 մլն կարատ սինթետիկ ալմաստ, ընդ որում ավելի քան 20 մլն կարատ համապատասխան գործիքներ: Ի դեպ, սա ոչ ավելի, ոչ պակաս, կազմում էր համաշխարհային արտադրանքի շուրջ 8 տոկոսը: Համեմատության կարգով նշենք, որ նույն այդ ժամանակ ամբողջ ԱՄՆ-ը («Ջեներալ մոտորս» եւ «Դե Բիրս» միավորումներով) արտադրում էր շուրջ 280 մլն կարատ: Ավելին, ըստ երկրաբանա-հանքաբանական գիտությունների դոկտոր, ալմաստների սինթեզումը»): Ավելին, այսօր «Արագած» գործարանում տեղադրված հզորությունները կարող են լիովին ապահովել «Ալմաստ» գործարանի գործիքաշինական հզորությունների պահանջները: Փաստորեն ընձեռված էր համաշխարհային շուկա ներխուժելու մի բացառիկ հնարավորություն եւ առեւտրական նոր գործընկերներ «գտնելու» ժամանակը: Սակայն Հայաստանում ինքնանպատակ դարձած սեփականաշնորհման գործընթացի երախը խժռեց յուրաքանչյուր նախաձեռնություն՝ մեկուսացնելով կամ վտարելով գործի

Արհեստական ալմաստի արդյունաբերությունը արհեստական ճգնաժամի մեջ

Կարծում ենք, կասկածներից վեր է, որ անկախ ամենից ալմաստների սինթեզումը իբրեւ արդյունաբերության առանձին ճյուղ, մեր հանրապետության «Ընտիրության կառուցվածքում» պետք է որ հանդիսանա ամենից նախապատվելի ոլորտներից՝ եթե ոչ կարեւորագույնը: Նշենք միայն, որ նախկին Միության օրոք ընդամենը 7 գործարաններում էր հնարավոր արհեստական ալմաստներ ստանալ եւ ծավալել համապատասխան գործիքաշինություն: Աշխարհում միայն 12 երկրներում է կարելի ալմաստ սինթեզել... Ի դեպ, նույն Ճապոնիան ժամանակին բավականին ուժ եւ ֆինանս է ծախսել, որպեսզի ԱՄՆ-ը «հանդուրժի» կամ «թույլատրի» ալմաստի սինթեզումը կղզիներում՝ Տոկիոյին տրամադրելով համապատասխան տեխնոլոգիաներ: Իսկ ճապոնական գերճշգրիտ սարքերի ծնունդը, որոնցով այսօր ողողված է համաշխարհային շուկան, հենց ալմաստի սինթեզման եւ գործիքաշինության հետեւանք է: ԱՄՆ-ից եւ Ճապոնիայից զատ, ալմաստի արդյունաբերությունը, որպես առանձին ճյուղ, զարգացած է նաեւ Գերմանիայում, Ուկրաինայում, Ռուսաստանում, Չինաստանում, Հարավային Կորեայում ու էլի մի քանի երկրներում: Իրավ, չարժե անգամ պատկերացնել, որ XXI դարի շեմին՝ գերճշգրիտ տեխնոլոգիաների ժամանակաշրջանում, հնարավոր է (կամ ինչպես կարելի է) շրջանցել սինթետիկ ալմաստներից պատրաստված գործիքների կիրառման անհրաժեշտությունը: Գործիքներ, որոնք ավանդական, սակայն միեւ արդի կիրառումից բացի (արհեստական ալմաստներից պատրաստվում են հազարավոր տեսակներ կտրող, ծակող, հղկող, հորատող եւ այլ գործիքներ, բացի այդ ոսկերչական ալմաստները եզրավորվում, հղկվում եւ փայլեցվում են միայն ու միայն արհեստական ալմաստներով), այսօր արդեն ռազմավարական նշանակություն ունեցող արտադրանք են՝ հանդիսանալով ռազմական-ավիացիոն արդյունաբերության հիմքը:

Մեր հանրապետությունը 1960-ականների սկզբից եղել է այն եզակի տարածքներից, որտեղ զարգացած է եղել ալմաստի արդյունաբերությունը, իսկ անկախացումից հետո այն հաշված երկրների շարքում է, ուր ալմաստի սինթեզ է իրականացվում: Այս գործը Հայաստանում կապարվել է երկու խոշորագույն գործարաններում՝ Երեւանում («Ալմաստ» գործարան) եւ նախկին Ապարանի շրջանի Արագած գյուղում («Արագած» գործարան) ալմաստի խոշոր մասնագետ Հ. Ավագյանի, 1987–88 թթ. Հայաստանի արհեստական ալմաստների երկու գործարանները միասին տարեկան արտադրել են 75 մլն կարատ տարբեր մակնիշի ալմաստներ: (Տես «Հայաստանի Հանրապետություն», հունիս 11, թիվ 108, էջ 6):

Հայաստանյան գործարանները աչքի էին ընկնում կադրերի չափազանց բարձր գիտաարտադրական պատրաստվածությամբ եւ աշխույժ կապերով աշխարհի խոշորագույն կենտրոնների հետ: Նույն այդ կենտրոններում կրթված հայ գիտնականները (գիտության 4 դոկտոր եւ 14 թեկնածու) լաբորատոր պայմաններում ծնունդ էին տալիս այնպիսի տեխնոլոգիաների, որոնք առաջ էին ընդունված եւ կիրառվող եղանակներից 3-4 տարով առաջ էին: Մի քանի տասնյակ ոսկե մեդալներ նվաճած աշխարհի գլխավոր համապատասխան ցուցահանդեսներում, ինչպես նաեւ ԽՍՀՄ պետական մրցանակը, ընդամենը լրացնում էին հայրենական տեխնոլոգիաների բարձրագույն վարկանիշը: Փաստորեն մեզանում գործում էր էլիտար մի անձնակազմ, ծեւավորված էր բարձրաստիճան տեխնոկրատիկ բուրգ, որը եւ կարող էր հաղթահարել հետագայի դժվարությունները: Նշենք նաեւ, որ ԽՍՀՄ ավիացիոն արդյունաբերության նախարարության պատվերով գործարաններում կաստրված էլեկտրոնային հաշվիչ աշխատանքները օգտագործվեցին երեւանյան «Մելենա» գործարանի կողմից ավիացիոն կայունության համակարգեր ստեղծելիս:

Սակայն այնուհետ՝ 1990-ականների նախաշեմին, հայտնի պատճառներով արձանագրվեց արտադրության կտրուկ անկում, որն ընթացավ մոտավորապես մինչեւ 1995-ը: Խզվեցին եղած կապերը, անհետացան պատվերները, պակասեց հումքը: Նոր պայմաններում օրախնդիր էր առավել նպատակահարմար եղանակով օգտագործել եղած հզորությունները, առավել եւս հոսանքազրկման պայմաններում: Գործարանների գիտաարտադրական մեծ պատրաստվածություն ապահովող կադրերը ունակ էին լուծելու այդ խնդիրը, եւ բացի այդ, Իջեւանում հայտնաբերված վիմափոր քարերի մեծ պաշարները իրենց որակով գերազանցում էին Ալբեսիից (Վրաստան) եւ Նովոսիբիրսկից ներմուծվող հանքանյութերի որակին (Տես Հ. Ավագյան «Հայաստանի վիմափոր քարերը եւ մարդկանց: Սեփականաշնորհում, որն իր ծեփի մեջ բխում էր ոչ թե տնտեսության, այլ մի քանի հոգու շահերից: Գործնական արտահայտությունը եղավ այն, որ այսօր, փաստորեն, գործարաններում չեն գիտատեխնիկական էլիտայի ներկայացուցիչները, իսկ «Ալմաստը» աշխատում է եղած հնարավորության չնչին՝ սիմվոլիկ տոկոսով: Այս ամենն, ինչ խոսք, չէր կարող չազդել նաեւ մնացած փոքրաքանակ աշխատակիցների սոցիալական վիճակի վրա, վերջիններս ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար պրն Գ. Նանագուլյանի հասցեով ստիպված եղան ուղարկել «Ալմաստ» ՓԲԸ-ն սոցիալական պայթյունի նախաշեմին» դիմումը: Այն ամբողջովին տպագրված է «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի հունիսի 21-ի համարում:

Սակայն սոցիալականից զատ, մեկ այլ խնդիր թվում է նույնքան, եթե ոչ ավելի կարեւոր: Հարցը մի ամբողջ ճյուղի գոյության մասին է, այն էլ այնպիսի մի ոլորտի, որը ոչ միայն նախապատվելի ուղղություն է, այլ նաեւ առավել շահութաբեր եւ հարգի: Ընդհանուր առմամբ, միեւնույն է, թե ով է այսօր այս կամ այն արտադրության տնօրենը եւ ումից է բաղկացած նրա թիմը: Առաջնայինը, բնականաբար, արհեստավարժության մակարդակն է, պատրաստվածության եւ մասնագիտական որակը, գործունեությունն ու աշխատանքը եւ, վերջ ի վերջո, արտադրանքը: Եվ փաստն այն է, որ այս ամենը այսօր բացակայում է, ինչը եւ ստիպել է դոկտոր Հ. Ավագյանին «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի էջերից «դիմել Հայաստանի կառավարությանը, որպեսզի աչքաթող չարվեն արհեստական ալմաստների մեր երկու գործարանները, մեր հանրապետության համար կենսական նշանակություն ունեցող արդյունաբերության ճյուղը»:

Ճյուղը ինքնին ենթադրում է չափազանց նեղ մասնագիտացված կադրերի առկայություն, քանզի անհրաժեշտ գիտելիքները եւ գործնական հմտությունները այսօր կարելի է ստանալ աշխարհի խիստ սահմանափակ վայրերում՝ Մոսկվա, Չեռնոգոլովկա, Կիեւ ու էլի մի քանի բնակավայր արտասահմանում: Այսօր «Ալմաստից» վտարված են հենց այդ կրթության տեր մարդիկ, որոնք հայրենական կադրերի վերարտադրման երաշխիքն էին: Եվ եթե գործերը շարունակվեն հենց այսպես, ապա վաղը մենք մեր ձեռքերով կթաղենք ալմաստի արդյունաբերությունը Հայաստանում:

Հաստատ է, որ Հայաստանում այսօր կան անհրաժեշտ հումք, արտադրական հզորություններ, պատրաստված կադրեր, համապատասխան ծրագրեր, բայց չկա պետական մոտեցում ճյուղի զարգացման հանդեպ: Ի դեպ, տնտեսական շրջափակումը տվյալ դեպքում գործոն չէ, քանզի նույնիսկ լավագույն ժամանակահատվածներում, երբ գործարանները արտադրում էին շուրջ մեկ տոննա սինթետիկ ալմաստ (ավելի քան 50 մլն կարատ), ապա դա (քաշի եւ բեռնափոխանակության առումով) ամսական կազմում էր ընդամենը 10 կգ բեռ: Եվ եթե 10 մլն կարատ մոնոբյուրեղային ալմաստի արտադրության համար օգտագործվում էր 120 տոննա մետաղ՝ դա ենթադրում է ընդամենը գնացքի երկու վագոն կամ 12 բեռնատար «Կամազ»:

ԱՐԻՍ ԴԱՇՅԱՆ

ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Զորյան ինստիտուտը հրատարակեց «Ցեղասպանության խնդիրները» հատորը

1995 թվականի ապրիլին Հայոց եղեռնի 80-ամյակի առթիվ Երեւանում անցկացվեց ցեղասպանության խնդիրներին նվիրված միջազգային գիտաժողով կազմակերպված Հայաստանի Ազգային հոբելյանական հանձնախմբի ու ԱՄՆ-ի ժամանակակից հայկական ուսումնասիրությունների եւ հետազոտությունների Զորյան ինստիտուտի կողմից: Հայաստանի անկախությունից հետո առաջին անգամ աշխարհի չորս կողմերից անվանի գիտնականներ եւ ցեղասպանության հարցի մասնագետներ հավաքվեցին քննարկելու եւ համեմատական վերլուծության ենթարկելու զանգվածային ցեղասպանության մեր դարաշրջանի ամենաամոթալի ու ամենաանողկալի երեւույթը:

Այժմ, ըստ «Արմինյըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի հունիսի 14-ի տեղեկատվության, Զորյան ինստիտուտը լույս է ընծայել «Ցեղասպանության խնդիրները» հատորը, որտեղ ամփոփված են գիտաժողովի 21 զեկույցները նվիրված հայկական, բոսնիական, կամբոջական, գնչուական, հրեական, ռուանդայական եւ ուկրաինական ցեղասպանություններին: Դրանցում մարդկության դեմ գործված ոճրագործությունը դիտվում է առավել խորը ըմբռնումով եւ առավել նոր մեկնաբանություններով:

Ցեղասպանությունը 20-րդ դարի ոճրագործություն է եւ շատ գիտնականներ, ինչպես նաեւ մի քանի պետություններ արդեն իսկ պաշտոնապես ընդունել են, որ հայկական ցեղասպանությունը մեր դարի առաջին ցեղասպանությունն է:

«Ցեղասպանության խնդիրները» գիրքը ներկայացնում է պատմական գործընթացի եւ մեթոդաբանական հարցերի վերլուծական քննարկումները իր հինգ գլխավոր գլուխներում, որոնք վերնագրված են. 1) Հայկական ցեղասպանությունը եւ 20-րդ դարի ցեղասպանությունները. 2) Ցեղասպանության ուսումնասիրության մեթոդաբանական հարցերը. 3) Ցեղասպանությունների առաջացման պատճառները. 4) Ցեղասպանությունը, պետությունը եւ աշխարհի հզոր տերությունները. 5) Ցեղասպանությունը եւ նրա հետեւանքները: Առանձին բաժնում ներկայացված են գիտաժողովին՝ արտասանված ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի բացման խոսքը, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա-ի ուղերձը, ինչպես նաեւ Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիա համալսարանի պրոֆ. Ռիչարդ Հովհաննիսյանի եւ Զորյան ինստիտուտից Գուրգեն Սարգսյանի ելույթները:

Ամերիկայի Հայկական համագումարը կոչ է անում Քլինթոնին չընդունել Ալիեւին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ: Ամերիկայի Հայկական համագումարը հորդորել է Բիլ Քլինթոնին չհրավիրել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին Սպիտակ տուն այցելելու համար ուղարկված հրավերը: Սպիտակ տանն ուղղված եւ խիստ ձեւակերպումներ պարունակող նամակում կազմակերպության տնօրենների խորհրդի նախագահ Անի Թորգան հրավերը «մեծ սխալ է» որակել:

«Ընդամենը երկու տարի առաջ ամերիկյան օրենսդրությամբ արգելվել է ուղղակի օժանդակության հաստատումն Ադրբեջանին եւ յուրաքանչյուր տարի վերահաստատվել է այդ արգելքը. Ալիեւը հրաժարվել է վերացնել Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի շրջափակումը: Փոխարենը նա ռազմական ներուժի հզորացման արշավ է սկսել եւ շարունակաբար սպառնացել ուժի դիմել, եթե չընդունվեն Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման իր առաջարկած տարբերակները», ասվում է նամակում:

Այնտեղ նշվում է նաեւ, թե ադրբեջանական դիրքորոշումը վերջին ամիսներին ստանում է ամերիկյան նավթային ընկերությունների զորակցությունը, որոնք ցանկանում են հաստատ լինել Կասպից ծովի նավթի պաշարներին եւ յոթիստական աշխատանք տանում Հայաստանի դեմ ճնշում գործադրելու համար:

«Հեյդար Ալիեւը ցանկանում է ներկայանալ որպես արեւմտյան ոճի առաջադեմ ժողովրդավար, որն օժանդակում է Միացյալ Նահանգների արտաքին քաղաքական ուղենիշները: Նա կցանկանար վերափոխել կոմունիստական առաջնորդի իր համբավը վստահելի բարեկամի համբավի, մոռացության տալու իր ծառայությունները Խորհրդային բարձրագույն իշխանության ու կոմունիստական կուսակցությանը: Հայերը, սակայն, հիշում են, թե ինչպես Ալիեւն օգտագործեց առաջնորդի իր հանգամանքը 1960-ական թվերին տեղահան անելու Նախիջեւանի հայ բնակչությունը: Նման մարդուն արժանացնել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահի հյուրը լինելու պատվին մեծագույն սխալ է», գրում է Հայկական համագումարի տնօրենների խորհրդի նախագահը:

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Բախիչ կազմակերպությունների մրցույթ դասագրքերի փորձնական ծրագրի շրջանակում

ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ երեկ նախարարության պատասխանատուների եւ ՀԲ ներկայացուցիչների մասնակցությամբ սկսվեց ՀԲ-ի հետ համատեղ իրականացվող դասագրքերի փորձնական ծրագրի հերթական փուլը՝ տպագրված դասագրքերի բաշխումը մարզերում իրականացնող կազմակերպությունների մրցույթը: Մրցույթի մասնակիցների հայտերը փակ ծրարներով կներկայացվեն նախարարություն եւ կբացվեն հուլիսի 21-ին: Մինչ այդ հուլիսի 2-4-ը դասընթացներ կկազմակերպվեն բախիչ կազմակերպությունների համար:

Ուսուցիչների ատեստավորումը՝ առայժմ կասեցված

Մանկավարժական կադրերի ատեստավորման եւ տարակարգերի շնորհման գործընթացը, ինչպես տեղեկացանք կրթության եւ գիտության նախարարության լրատվական ծառայությունից, հունիսի 18-ից ժամանակավորապես դադարեցվել է եւ կվերսկսվի ատեստավորման նոր հայեցակարգի [illegible] 97-98 ուս. տարում:

ԱԶԳ

անդրադարձ

ԶԲՈՍԱՇՐՋԻԿՈՒԹՅՈՒՆ

Շահութաբեր ոլորտը՝ անմխիթար վիճակում

Վերջին տարիներին պետական տուրիստական կազմակերպություններն իրենց տեղը զիջեցին մասնավորներին, եւ այսօր կարելի է միանշանակ ասել, որ Հայաստանում զբոսաշրջիկությունը հայտնվել է անմխիթար վիճակում: Չկա պետական հովանավորություն եւ կարգավորող լծակներ: Աշխարհի շատ երկրներում, ինչպիսիք են Իսպանիան, Շվեյցարիան, Ավստրիան, Անդորան, Մոնտե-Կառլոն, Մոնակոն, Հունաստանը, Բենիլյուքսի պետությունները, պետական բյուջեի համալրման հիմնական աղբյուրը գոյանում է միայն զբոսաշրջությունից: Ակնհայտ է, որ Հայաստան զբոսաշրջիկներ ընդհանրապես չեն գալիս, ներգնա տուրիզմը զարգացած չէ, իսկ մասնավոր կազմակերպությունները բեւեռված են միմիայն արտագնա տուրիզմն ընդլայնելու ուղղությամբ: Թերեւս ՀՀ-ում տուրիզմ հասկացությունը նույնպես հարաբերական է, քանի որ շուկայական տնտեսության անցման գործընթաց բնակչության մեծամասնությունը սկսեց զբաղվել առեւտրով, եւ այսօր քչերն են, որ միայն հանգստանալու են գնում, մեկնողների գերակշիռ մասը մանր առեւտրականներ են: Ինչեւէ, սա խնդրի մի կողմն է:

Մանրամասնելով տուրիստական ֆիրմաների գործունեության ոլորտներն ու վարկանիշները, կարելի է ասել, որ շատերն զբաղվում են խաբեությամբ: Դրանք հիմնականում միջնորդ կազմակերպություններն են, որոնք չունեն ոչ մի առնչություն դեսպանատների եւ այլ երկրների համանման գործունեությամբ զբաղվող ֆիրմաների հետ, չունեն կնքված համապատասխան պայմանագրեր, բայց հաճախ նրանց անուններն հայտնվում են մամուլի եւ այլ լրատվամիջոցների գովազդային էջերում, ինչը արտասահման մեկնել ցանկացող քաղաքացիներին հավաս է ներշնչում եւ վստահելով ուղեգրի համար մուծում են մեծ գումարներ, իսկ արդյունքում հայտնվում խաբված չիմանալով, թե ումից եւ ինչպես հետ ստանալ գումարները:

Որոշ ֆիրմաներ ուղեգրի ինքնարժեքին համապատասխան ծառայություն չեն մատուցում, զբոսաշրջիկներին տեղափոխում են տհաճ եւ անհարմար պայմաններով: Որպես օրինակ նշենք Երեւան-Լեհաստան ուղեւորությունը: Հայկական ավիաուղիների չվացուցակում տեղ չի զբաղեցնում Երեւան-Վարշավա կանոնավոր ուղին չվերթը, իսկ չարտերային թռիչքի համար անհրաժեշտ են որոշ նախապայմաններ, որը պայմանավորված է նաեւ լեհական կողմով: Ինչեւէ, Երեւանից Լեհաստան ուղեւորությունը կատարվում է տարանցիկ ճանապարհով, մեծամասամբ Մինսկով: Ուղեգրի ինքնարժեքը 7-օրյա տեղավորման համար կազմում է մոտ 500 դոլար, իսկ քաշքշուկները սկսվում են օդանավակայանից: Ֆիրմայի ներկայացուցիչը ուղեւորին օդանավակայան է կանչում գիշերը 3:30-ին, իսկ ինքն անձամբ ժամանում առավոտյան 7-ին, այն դեպքում, երբ թռիչքը կատարվում է, լավագույն դեպքում, 9-ին: Մինսկից զբոսաշրջիկները 8-10 ժամ երթեւեկում են ավտոբուսով եւ Բելառուսի սահման հասնում երեկոյան: Հարկ է նշել, որ Բելառուսի մաքսավորների եւ սահմանապահների կողմից հայկական խմբերը առանձնահատուկ եւ մանրազննին ստուգում են անցնում եւ մինչեւ ստուգման ավարտը վրա է հասնում գիշերը: Հայկական ավտոբուսների համար արգելված է գիշերով երթեւեկելը, քանի որ «ռեկետյորները» կողոպտում են հատկապես հայկական խմբերին, իսկ սա նշանակում է գիշերել սահմանի վրա ավտոբուսի մեջ: Չմանրամասնելով հետագա ճամփորդությունն, ասենք, որ վերադարձը կատարվում է էլ ավելի մեծ քաշքշուկներով, ավելացած մաքսավորների կողմից մեծ գումարների կորզումը:

Կան որոշ տուրգործակալներ, որոնք արտասահմանյան տարբեր երկրներ աշխատանքի տեղավորելու նպատակով քաղաքացիներից գումարներ են հավաքում եւ յուրացնում: Եվ, վերջապես, կան շատ տուրիստական ֆիրմաներ, որոնք իբր զբոսաշրջության են տանում Շենգենի երկրներ (Գերմանիա, Ֆրանսիա, Բենիլյուքս, Իսպանիա, Պորտուգալիա) եւ ծառայության դիմաց պահանջում 700-1500 դոլար: Որպես կանոն, այս ուղղությամբ մեկնողների 99 տոկոսը գնում են քաղաքական ապաստան ստանալու նպատակով: Ֆիրմայի կողմից սահմանված գնի մեջ, ըստ իրենց, մտնում են հրավեր «սարքելը» եւ փաստաթղթերի ձեւակերպման համար դեսպանատան մուծումները: Նախկինում այս գործարքները կատարվում էին Մոսկվայում համապատասխան դեսպանություններում, իսկ այսօր, ըստ իրենց, Հայաստանում հավատարմագրված դեսպանատներում: Ինչպես է գործընթացն իրականացվում: Տուրգործակալները պարզաբանում են, թե նշված գումարները մուծվում են դեսպանություններ համապատասխան ձեւակերպումների համար: Այնինչ մուծվում է ընդամենը 40 դոլար: Մեկնողների անուն-ազգանունները տրվում է դեսպանություն, այստեղ նախապես գործերին ծանոթանալուց հետո նշանակվում է հարցազրույցի օր: Եթե քաղաքացին պատահմամբ անցնում է հարցազրույցը, ապա տուրգործակալը ողջ գումարը գրպանում է, իսկ եթե չի անցնում, այդ դեպքում փորձում է որեւէ կերպ արդարանալ եւ գումարի միայն չնչին մասն է վերադարձվում: Հաճախ դա էլ չի արվում: Ստացվում է, որ Հայաստանում հավատարմագրված օտարերկրյա դեսպանությունները նաեւ անօրինական գործարքներով են զբաղվում եւ նպաստում արտագաղթին: Խնդրի առնչությամբ Հայաստանում Գերմանիայի դեսպանատնից տեղեկացանք, որ նախկինում տուրգործակալների հետ համագործակցում էին, բայց խմբերը գնում եւ չէին վերադառնում, որի հետեւանքով Գերմանիայի դեսպանությունը ստիպված խզեց իր կապերը տուրիստական կազմակերպությունների հետ:

Երեւան-Հալեպ ինքնաթիռում

Այս իրավիճակը շտկելու համար, անկասկած, հարկավոր են պետության կողմից կարգավորող լծակներ, օրենսդրական համապատասխան դաշտի առկայություն եւ մասնավոր կազմակերպությունների աշխատանքների խիստ կանոնակարգում:

Թե ինչպիսին է այս հարցում նախարարության տեսակետը, մինչ օրս ինչ աշխատանքներ են տարվել եւ զբոսաշրջիկության հետագա զարգացման ուղղությամբ ինչ մեխանիզմներ է մշակվում, առեւտրի, սպասարկումների եւ զբոսաշրջիկության փոխնախարար Արա Պետրոսյանն ասաց.

- Խորհրդային Միության փլուզումից հետո զբոսաշրջիկությունը ՀՀ-ում հայտնվեց անկումային վիճակում, որի համար առկա էին որոշ նախադրյալներ Հայաստանի Հանրապետության տուրիզմի մասին դրսում ձեւավորված ոչ բարենպաստ կարծիքը, արտասահմանյան ավիաընկերությունների մեզ մոտ թռիչքներ չշահագործելը, տրանսպորտային երթափակումը եւ, ամենակարեւորը, Հայաստանն այս ոլորտում չուներ որեւէ քաղաքականություն իրականացնելու մեխանիզմներ: 1995-ին, երբ ստեղծվեց նախարարությունը, զբոսաշրջիկության ճյուղը պետականորեն կարգավորելու միտում էր ակնկալվում եւ ինքնին ուսումնասիրվեց միջազգային երկրների փորձը: Տուրիզմը համաշխարհային էկոնոմիկայում ազդեցիկ տեղ է գրավում եւ, գնահատելով Հայաստանի ներուժը, ակնհայտ է, որ կան հնարավորություններ եւ հեռանկարներ այն զարգացնելու, պետությունն այստեղ շատ անելիքներ ունի:

- Բայց, հատկապես 95-ից սկսած, մասնավոր տուրկազմակերպությունների միջոցով տուրիզմի ուղղություններն ընդլայնվեցին, մինչդեռ նախարարությունը մինչ օրս ոչ մի մեխանիզմ չի կիրառել:

- Նրանք հիմնականում զբաղվում են արտագնա տուրիզմով եւ առաջնահերթ խնդիրը տեխնիկական կողմի ապահովումն է: Այս ուղղությամբ նախարարությունն ունի որոշակի մոտեցում եւ պահանջ՝ չոտնահարել ՀՀ քաղաքացիների եւ սպառողների շահերը: Ներգնա տուրիզմի մոտեցումները տարբեր են, թերեւս կրկին առաջնային է նույն խնդիրը, բայց ներգնա տուրիզմով զբաղվող կազմակերպությունների տնտեսավարման ձեւը, սպասարկման որակը, պատրաստվածության աստիճանը բարձրացնելու համար պահանջվում է բարձր արհեստավարժություն: Այստեղ անելիքները շատ են: Պետական քաղաքականության հիմնական մեխը պետք է լինի ներգնա տուրիզմի զարգացման խթանումը, որը հնարավորություն կտա արտարժույթի հոսքի ավելացման, զբաղվածության եւ մի շարք խնդիրների լուծման: Նախարարությունը մասնավոր տուրֆիրմաների, գերատեսչական այլ կազմակերպությունների հետ որոշ խնդիրներ համաձայնեցնելուց հետո պատրաստել է համապատասխան ծրագիր, որը շուտով ներկայացվելու է կառավարության քննարկմանը: Այն փորձել ենք համատեղել 2001 թվականի քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի տոնին, այսինքն, ընդհանուր զբոսաշրջիկության պետական, նպատակային զարգացման ծրագիրը կբերի նաեւ նրան, որ 2001-ին կունենանք պատրաստ վիճակ եւ որոշակի բավարար ներուժ:

- Կարելի է ենթադրել, որ մինչ այդ ոչինչ չի՞ արվելու:

- Ինչ-որ նպատակի հասնելու համար անելիքները շատ են: Տուրիզմի զարգացման եւ հետագա գոյատեւման համար անհրաժեշտ է ստեղծել հստակ նորմատիվ իրավական դաշտ: Ցանկացած ճյուղ առավել եւ նորմալ է զարգանում, երբ հիմնված է թեկուզ թույլ կամ որոշ թերություններով իրավական դաշտի վրա: Իսկ օրենսդրական դաշտի խաղաղ բացակայության հետեւանքով անհնարին է գործնական վիճակ: «Տուրիզմի մասին» օրենքը մշակման փուլում է եւ հստակ սահմանում է պետության, սպառողի եւ տուրիստական ծառայություններ մատուցող ձեռնարկությունների հարաբերությունները: Տուրիզմը, որպես գործունեության ձեւ, պետք է արտոնագրվի պետության կողմից: Պետական լծակները պետք է որոշեն մասնավոր օղակների արտոնագրման կարգը եւ այդ սուբյեկտների նկատմամբ սահմանեն հստակ պահանջներ, որոնք կբխեն նաեւ սպառողի շահերից: Դրան զուգահեռ պետք է մշակվեն տուրիստական-հյուրանոցային ծառայությունների կանոնակարգման համակարգ, հետագայում վերահսկողություն իրականացնելու համար: Նախարարության անելիքներից է նաեւ Հայաստանի մասին տեղեկատվական նյութերի եւ գրքերի տպագրումն ու տարածումը, որի հետ կապված նույնպես տարվում են ինտենսիվ աշխատանքներ: Նախագծված եւ ընթացքի մեջ է Հայաստանի մարզերի տուրիստական քարտեզների պատրաստումը 1:200000 մասշտաբի, ուր նշագրված են լինելու մարզերի բոլոր այն տեղամասերը, որտեղ կան հյուրանոցներ, մշակութային օջախներ, պատմամշակութային արժեքներ: Տուրիզմն այսօր միջազգային հասկացության մակարդակին է, որ պահանջում է նաեւ գիտական կողմի ապահովում, քանի որ տարեցտարի առաջանում է տուրիզմի նոր տեսակներ եւ գնահատելով Հայաստանի ներուժը, անհրաժեշտ է զարգացնել այն պատմաճանաչողական, կրոնական, էկոլոգիական, ալպինիստական ուղղություններով, որի համար հարկ է ստեղծել միջգերատեսչական տուրիզմի խորհուրդ տարբեր գերատեսչությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, քանի որ տուրիզմը ձեւավորվում է տնտեսության բոլոր ճյուղերի մասնակցությամբ: Կարեւոր է նաեւ միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը: Հայաստանը փորձում է ինտեգրացվել համաշխարհային տուրիզմի կազմակերպությանը, որը հնարավորություն կընձեռի ակտիվ մասնակցելու նրանց աշխատանքներին, կնպաստի փորձի ձեռքբերմանը, կադրերի պատրաստմանն ու վերապատրաստմանը:

Մեզ չհաջողվեց ստույգ ճշտել, թե ՀՀ-ում որքան տուրիստական ֆիրմաներ են գործում, բայց Երեւանի տարբեր հատվածներում յուրաքանչյուր քայլափոխի բազմիցս հանդիպում ենք փակցված գովազդային ցուցանակներ, իսկ միայն «Էրեբունի» հյուրանոցում տեղակայված են 30-40 տուր-ֆիրմաներ: Ինչից կարելի է եզրահանգել, որ զբոսաշրջիկությունն անշուշտ այսօր շահութաբեր դաշտ է, հակառակ դեպքում վարձակալության եւ հարկային բարձր դրույքաչափերի առկայությունը կսահմանափակեր տուրիզմի գործունեությունը, մինչդեռ օրեցօր ընդլայնվում են գործունեության հաճախականությունն ու ուղղությունները:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Ուշագրավ գրքույկ՝ նվիրված Արցախի հիմնախնդրին

Անդրանիկ Պետրոսյանը ծնունդով Եգիպտոսի Ալեքսանդրիա քաղաքից է, ներկայումս Կանադայի Մոնրեալ քաղաքի բնակիչ, Քեբեքի քաղաքական տնտեսության եւ քաղաքական գիտության ընկերակցությունների եւ Հայ մշակութային շրջանային վարչության անդամ: Նա եղել է նաեւ Կանադայի հայ դատի հանձնախմբի եւ համազգային Հայ մշակութային ընկերակցության Կանադայի շրջանային վարչության անդամ, երկար տարիներ աշխատակցել է Մոնրեալի «Հորիզոն» շաբաթաթերթին եւ հանդես եկել դասախոսություններով երիտասարդական ու համալսարանական լսարաններում: Տիկնոջ՝ Խաթուն Թեմիզճեանի հետ հիմնել է «Պայքար» ակումբը:

«Ոսկան Երեւանցի» տպագրատունը (Երեւան Մելիք-Ադամյան 1), Գրիգոր Ջանիկյանի խմբագրությամբ լույս ընծայեց Անդրանիկ Պետրոսյանի գրքույկը՝ «Ղարաբաղի հիմնախնդիրների զանազան եզրերը» խորագրով: Դրանում հեղինա-

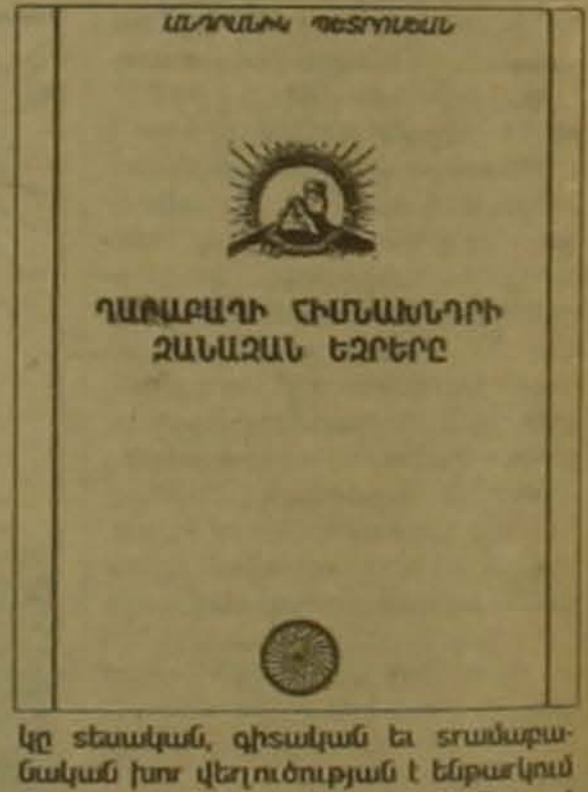

կը տնտեսական, գիտական եւ տրամաբանական խոր վերլուծության է ենթարկում Արցախի հիմնախնդրի լուծման մի շարք հնարավոր տարբերակներ եւ հանգում միանգամայն ճիշտ եզրակացության. ազատ ինքնորոշման սկզբունքով Արցախի անկախ հայկական պետականության ստեղծումն է միայն պաշտպանում արցախահայության իրավունքներն ու շահերը:

Գրախոսվող գրքի հեղինակի ուսումնասիրություններն ակնհայտ են դարձնում բազմաբնույթ հարցերի լուծման երկու հակադիր դիրքորոշումների առկայությունը. մեկը միջազգային սահմանների անձեռնմխելիությունը եւ դրա ակնկալած միջազգային կայունությունն է, մյուսը՝ ժողովուրդների ազատ ինքնորոշման սկզբունքը եւ նույնպես ակնկալված կայունությունը:

Այստեղ է, որ պետությունները եւ դրանց դիվանագիտական, ակադեմիական եւ լրատվական շրջանակները, տվյալ հիմնադրույթների կանխամտածված գործածությամբ, ըստ հեղինակի, կարողանում են միջազգային քաղաքական բատերաբեմի վրա ժողովուրդների պայքարը ներկայացնել իրենց համար ձեւով՝ ապահովելու իրենց հետապնդած քաղաքականության արդարացումն ու զորակցությունը, դրանով իսկ երեւան բերելով լուծման առավել կամ պակաս հավանականություններ:

Ինչպես իր գրքում նշում է Անդրանիկ Պետրոսյանը, դրանք կարող են ներկայանալ ընդունելի կամ նվազ ընդունելի պայմաններով, իսկ Ղարաբաղի համար ունենալ նպաստավոր, նվազ նպաստավոր կամ աննպաստ հետեւանքներ: Նա կարծում է, որ ազգ, ազգային խմբավորում եւ ժողովուրդ սահմանումների շրջագծի մեջ Ղարաբաղը կլրացնի բոլոր պայմաններն իր ինքնուրույն պետական եւ ազգային գոյությունն ունենալու պատմական հողի վրա: Եվ, իրոք, ազատ ինքնորոշման սկզբունքի անկախության տարբերակը հնարավորություն կտա, որ Արցախը պետականորեն եւ ապահով կերպով ամրապնդի իր գոյությունը:

Ըստ Անդրանիկի Պետրոսյանի Ղարաբաղի հիմնախնդրի լուծումն անկախության պայմաններում եւ Հայաստանի Հանրապետության երաշխավորությամբ ու պաշտպանությամբ կարող է նպաստավոր իրավիճակ ստեղծել: Առաջիկա տարիների կամ տասնամյակների ընթացքում տեղի ունեցող տարածաշրջանային եւ միջազգային իրողությունների զարգացումը կնշի Ղարաբաղի հիմնախնդրի վերջնական հանգրվանը, եւ այսօրվա հանգրվանում ձեռք բերված նպաստավոր լուծումը կպատրաստի հաջորդ նպաստավոր լուծումը, եթե գործընթացում հասկանշական փոփոխություններ տեղի չունենան:

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

Ինչպես հայտնի է, մայիսի կեսերին Աֆղանստանում փուշթունական «Թալիբան» խմբավորումը երկրի հյուսիսում գրանցելով նոր հաջողություններ, փաստորեն վերահսկողություն սահմանեց երկրի շուրջ 90 տոկոսի վրա, եւ թվում էր, թե երկրի իշխա-

դիրքորոշման մեջ եւ հօգուտ բանակցությունների փոփոխություն նկատվեց։ Առաջին անգամ նրանք երկխոսության պատրաստակամություն հայտնեցին։ Հունիսի 13-ին ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանը անդրադառնալով աֆղանական խնդրին, հայտարարեց, որ

երկրները ընդամենը հանդես եկան համատեղ կոչով, ուստեղ խնդրի խաղաղ կարգավորման ցանկություն էր արտահայտվում։ Դատելով Իրանի զանգվածային տեղեկատվության Պակիստանի աֆղանական քաղաքականության քննադատական հրապարակումներից եւ այն բանից, որ

որդեգրի «Թալիբանի» նկատմամբ մեղմացնեն դիրքերը։ Աֆղանստանի խնդրի առնչությամբ նա ակնհայտ հանդես գալով հօգուտ «Թալիբանի» ընդգծել է, որ ընդդիմությունը հաջողության հասնելու որեւէ հնարավորություն չունի։ «Թալիբանը» շուտով վերահսկելու է Աֆղանս-

КԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

Պակիստանը բացահայտորեն պաշտպանում է «Թալիբանին»

նությունը լիովին անցնելով թալիբներին, աֆղանական հարցին վերջ կդրվի։ Թալիբների հաղթանակով խիստ շահագրգիռ Պակիստանը եւ նրա դաշնակից Սաուդյան Արաբիան շտապեցին «Թալիբանը» ճանաչել որպես Աֆղանստանի օրինական իշխանություն։ Սակայն մայիսի վերջին հակաթալիբանական ուժերը հակահարձակման անցան եւ մայիսի 30-ին արդեն նրանց հաջողվեց ոչ միայն թալիբներին հարկադրել նահանջելու նախկին դիրքեր, այլեւ գրավել դեռեւս 1997 թ. հունվարին կորցրած ռազմավարական նշանակության Ջաբալ Օլ Սարաջ եւ Գոլբահար քաղաքները։ Մայիսի 30-ին միաժամանակ հակաթալիբական գլխավոր ուժերը՝ հեզարհների, ուզբեկների եւ տաջիկների, որոնք կենտրոնացված են համապատասխանաբար «Վահդաթե էսլամի» (Իսլամական միասնություն) կուսակցության, «Աֆղանստանի ազգային իսլամական շարժում» եւ «Ջամաաթե էսլամի» («Իսլամական ժողովուրդ») կազմակերպությունների շուրջ, ստեղծեցին հակաթալիբանական նոր դաշինք «Հանուն Աֆղանստանի փրկության իսլամական ճակատ»։

Իրադարձությունների նման ընթացքը թվում էր, թե թալիբներին եւ Իսլամաբադին հարկադրել է վերանայել իրենց տեսակետները աֆղանական հարցի լուծման նկատմամբ, ասել է, թե թալիբները հրաժարվել են այն կարծիքից, որ աֆղանական խնդիրը միայն ռազմական ճանապարհով՝ իրենց հաղթանակով կլուծվի։ Իսկ Իսլամաբադը հանգել է այն եզրակացության, որ այլեւս հնարավոր չէ Աֆղանստանում հաստատել փուշթունական դրածո իշխանություն։ Նման ենթադրությունների տեղիք էին տալիս Քաբուլից եւ Իսլամաբադից արտացոլվող ազդանշանները։ Պակիստանյան զանգվածային տեղեկատվական միջոցներում եղան հրապարակումներ, որոնցում կառավարությանը հորդորում էին փոխել Աֆղանստանի նկատմամբ քաղաքականությունը. «Թալիբանին» մղել երկխոսության. նրանց արդեն պարզ է, որ այդ խնդիրը ռազմական լուծում չունի (BBC, 13 հունիսի)։ «Թալիբանի»

ընդհանրապես ռազմական լուծում չունի եւ միմիայն բոլոր խմբավորումների մասնակցությամբ բանակցությունները կարող են լուծել այդ հարցը։ Ինչպես բազմիցս նշվել է, խնդրի լուծումը լուրջ արգելակում է Աֆղանստանում արտաքին ուժերի շահագրգիռ լինելու պարագան, որոնք ակնհայտորեն այսօր բաժանված են «Թալիբանին» հովանավորող Իսլամաբադը եւ Ռիադը եւ Վաշինգտոնը, հակաթալիբանական ուժերին Իրանը, Ռուսաստանը եւ Կենտրոնական Ասիայի հանրապետությունները։ Երբ Պակիստանը ձգտում է հանձին «Թալիբանի» Աֆղանստանում հաստատել դրածո կառավարություն, Իրանը հակված է բոլոր խմբավորումների մասնակցությամբ անկախ իշխանության։ Ստեղծված իրավիճակում Պակիստանի արտգործնախարար Ջոհար Այուբ խանը աֆղանական խնդրի շուրջ բանակցելու առաքելությամբ հունիսի 15-21-ը շրջագայեց Իրան, Ղազախստան, Տաջիկստան եւ Ուզբեկստան։ Այուբ խանը հունիսի 15-ին ժամանելով Թեհրան, լրագրողներին հայտնել է, որ աֆղանական խնդրի լուծման վերաբերյալ Իրանին առաջարկելու են մի նախագիծ, որում ընդգրկված են թե Իսլամաբադի եւ թե Թեհրանի շահերն ու դիրքորոշումները։ Սակայն թեհրանյան բանակցությունների ու հանդիպումների արդյունքում երկու

որեւէ փաստաթուղթ չստորագրվեց, թերեւս կարելի է նշել, որ կողմերի տեսակետները այդ հարցում մնացին անփոփոխ։ Թեեւ Թեհրանում որեւէ անդրադարձ չեղավ նաեւ Պակիստանի արտգործնախարարի ակնարկած նախագծի մասին, սակայն Այուբ խանի Կենտրոնական Ասիայի երկրներում ունեցած ելույթների բովանդակությունից միանգամայն կարելի է ենթադրել նաեւ նախագծինը։ Պակիստանի արտգործնախարարի եռօրյա այցը Կենտրոնական Ասիա սկսվեց հունիսի 18-ին, երբ նա ժամանեց Ալմաթի։ Նույն օրը, Պակիստանի եւ Ղազախստանի արտգործնախարարների բանակցություններից հետո, վերջինիս արտգործնախարարությունը հայտարարեց, որ աֆղանական խնդրի լուծման վերաբերյալ 2 երկրների տարաձայնությունները չեն վերացել։ Ըստ միջազգային տեղեկատվական միջոցների հաղորդագրությունների (BBC, 20 հունիսի), Պակիստանի արտգործնախարարը Կենտրոնական Ասիայի երկրների պաշտոնյաների հետ բանակցություններում հիմնականում ջանքեր է գործադրել այդ երկրների ուշադրությունը գրավել միջազգային շուկա դուրս գալու այլընտրանքային նոր Կենտրոնական Ասիա-Աֆղանստան-Պակիստան տարբերակի վրա։ Ըստ երեւույթին, նպատակ ունենալով այդ երկրներին գայթակղելու,

տանն ամբողջությամբ։ Իսկ որպես խնդրի լուծման լավագույն տարբերակ առաջարկել է «Թալիբանի» գերիշխանության հաստատման դեպքում կառավարության կազմում որոշ ներկայացուցչական դեր հատկացնել նաեւ ընդդիմությանը։ Մեծ հավանականությամբ սա հենց Աֆղանստանում խաղաղություն հաստատելու «նախագիծն» էր, որի մասին նա Թեհրանում հայտնեց լրագրողներին։ Չնայած Կենտրոնական Ասիայի երկրները խիստ շահագրգիռ են միջազգային շուկա դուրս գալու այլընտրանքային որեւէ տարբերակի նկատմամբ, այսուհանդերձ նման առաջարկությունը հավանություն չգտավ Կենտրոնական Ասիայի երկրներում, որոնք Աֆղանստանի հարցի լուծումը, ինչպես եւ Իրանը, տեսնում են բոլոր ուժերի մասնակցությամբ միացյալ կառավարության հաստատման մեջ։ Պակիստանի արտգործնախարարը նաեւ աֆղանական խնդրի առնչությամբ միջազգային համաժողովի գումարման առաջարկությամբ հանդես եկավ Պակիստանի, Իրանի եւ Կենտրոնական Ասիայի Աֆղանստանին սահմանակից երկրների Ուզբեկստանի, Տաջիկստանի եւ Թուրքմենստանի մասնակցությամբ, որը տեղի կունենա Պակիստանում ՄԱԿ-ի գլխավորությամբ, ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի դիտորդի կարգավիճակով ներկայությամբ։ Թեեւ համաժողովի գաղափարը, հատկապես որ առաջին անգամ առաջ էր քաշվում Մոսկվայի ներկայության հարցը, ընդունելի է այդ երկրների համար, սակայն հակաթալիբական ուժերի գնահատմամբ Այուբ խանի «վերջնագրային տոնը» Կենտրոնական Ասիայում ստվեր գցեց նաեւ այդ առաջարկության վրա։ Այլ կերպ ասած, Պակիստանի արտգործնախարարի շրջագայությունը որեւէ դրական արդյունք չարձանագրեց աֆղանական հարցի ուղղությամբ, բացի այդ պարզ դարձավ նաեւ, որ առայժմ ոչ Իսլամաբադը, ոչ էլ թալիբները չեն պատրաստվում զիջել դիրքերը։ Ավելին՝ Պակիստանի արտգործնախարարի ինքնավստահությունը թալիբների անխուսափելի հաղթանակի մասին խորհելու տեղիք է տալիս։

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՉՅԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Յըլմազը վստահության քվե ստանալու հույս ունի

ԱՆԿԱՐԱ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Թուրքիայի նոր վարչապետ Մեսութ Յըլմազը լավատեսություն է հայտնել՝ իր կազմած միաձայն կառավարությանը վստահություն հայտնելու՝ երկրի խորհրդարանում առաջիկա քվեարկության վերաբերյալ։

Ելույթ ունենալով Ստամբուլում կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ՝ նախարարների կաբինետի ղեկավարը հայտարարել է, թե իրեն կհաջողվի ստանալ խորհրդարանական մեծամասնության պաշտպանությունը, որն անհրաժեշտ է կառավարության նոր կազմի հաստատման համար։ Ընդսմին, ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Յըլմազը մեծ հույսեր է կապում «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցությունից խորհրդարանի որոշ պատգամավորների հետ, կուսակցություն, որը գլխավորում է նրա հիմնական քաղաքական ընդդիմախոս եւ նախկին վարչապետ Թանսու Չիլլերը։ «Ես հույսով եմ, որ ամենամոտ ժամանակներս պատգամավորների մի մասը դուրս կգա «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության կազմից եւ կքվեարկի հօգուտ կառավարության նոր կազմի», ընդգծել է Յըլմազը՝ մեկնաբանելով խորհրդարանում այս տարվա հուլիսին ծրագրված քվեարկության հեռանկարները։

Ենթադրվում է, որ նախարարների նոր կաբինետի կազմը պետության ղեկավարին կներկայացվի հունիսի 30-ին։

Մինչդեռ որոշ քաղաքական դիտորդներ այնքան էլ լավատեսորեն չեն տրամադրված 550-տեղանոց խորհրդարանում կայանալիք քվեարկության նկատմամբ։ Այսօրվա դրությամբ «Մայր հայրենիք» կուսակցությունն ունի 265 պատգամավորների աջակցությունը, որոնց թվում են «Մայր հայրենիք» կուսակցության անդամներն իրենք, երկու ձախ կուսակցությունների, ցենտրիստական խմբի պատգամավորներ եւ անկախներ։ Չիլլերը եւ նախկին վարչապետ, իսլամական «Բարօրություն» կուսակցության առաջնորդ Նեջմեթթին Էրբաքանը խորհրդարանում ունեն 280 պատգամավորների աջակցությունը։ Ուստի, նշում են վերլուծողները, Յըլմազի կազմած միացյալ կառավարության ճակատագիրը կախված կլինի ընդամենը մի քանի պատգամավորների ձայներից։

Մեսութ Յըլմազը կառավարության ղեկավար է նշանակվել անցյալ ուրբաթ օրը Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի որոշմամբ։ Շատերի համար սա լիակատար անակնկալ էր, քանի որ ենթադրվում էր, թե Էրբաքանի հրաժարականից հետո վարչապետի պաշտոնը կզբաղեցնի Չիլլերը՝ «Բարօրություն»-«Ճշմարիտ ուղի» կուսակցությունների միացյալ կառավարության գծով նրա պարտնյորը եւ հենց նրան կհանձնարարվի նախարարների կաբինետի կազմումը։ Նախկին վարչապետուհին ինքը Յըլմազի նշանակումը համարել է նախագահի «ոչ ժողովրդավարական քայլ» եւ կառավարության նոր ղեկավարին մեղադրել է իր կուսակցությունը պառակտելու փորձի մեջ։

ՃԱՊՈՆԻԱ

Օկինավան՝ ապագա Հոնկո՞նգ

Օկինավան, որը մայիսի 15-ին տոնեց ամերիկացիների կողմից ճապոնիային «վերադարձվելու» 25-ամյակը, այսօր իր առջեւ հարցեր է դնում։ Չնայած տեսության ներդրումներին, այս կղզին, այնուամենայնիվ, մնում է ճապոնիայի գավառներից ամենաաղքատը։ Այստեղ եկամուտը մեկ շնչի դիմաց միջին ազգայինից 25 տոկոսով ցածր է, իսկ գործազրկությունը հասնում է 10 տոկոսի։ Ուժի փորձարկումը, որը վերջին երկու տարիներին հակադրում է փոքր հողատերերին՝ իրենց պարտադրված «վարձաբնակիչների»՝ ամերիկյան բանակի հետ, վերջիններիս ստիպում է թուլացնել իրենց ներկայությունը կղզում (ճապոնիայում գտնվող ամերիկյան զորամասերից 75 տոկոսը տեղակայված է այստեղ)։ Չարկ է նշել, որ կղզու զուտ մարդկային եկամտի մոտ 5 տոկոսն ապահովում է «յանկիների» բանակը։ Կղզու հազարավոր բնակիչները, բայցեւայնպես, այս կացությունից դուրս գալու միայն մեկ ճանապարհ են տեսնում՝ արագորեն սերտացնել իրենց ասիացի հարեւանների հետ։ Օկինավայի կենտրոնաքաղաք Նահան ավելի մոտ է Թայբեյին եւ Շանհային, քան Տոկիոյին։ Տեղի ընտրյալներն ու ձեռնարկատերերը ամեն կերպ ձգտում են անմիջական կապեր (թե ծովային, թե օդային) հաստատել Թայվանի եւ Չինաստանի հետ, թեթեւացնել մաքսային արարողությունները եւ ստեղծել «ասիական դրամագլուխների» ազատ գոտիներ շնորհիվ։ Միով բանիվ, Օկինավան վերածել Հոնկոնգի պես մի բանի... Այս գաղափարն, անշուշտ, դուր չի գալիս երկրի կառավարությանը։ «Մեկ երկիր, երկու համակարգ» բանաձեւը կիրառելի չէ արդյունաբերական երկրներում», հայտարարել է այս առթիվ ճապոնիայի ֆինանսների նախարարը։

Իրոք «անվերապահ կարգապահ» ազգի ցանկացած նախարար, թերեւս, միմիայն այդպես պետք է դիտեր օկինավացիների «վերապահ անկարգությունը»...

Ն. Մ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մոլդովան եւ Իսրայելը ստորագրել են համագործակցության մի շարք համաձայնագրեր

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Մոլդովայի նախագահ Պետրու Լուչինսկու Իսրայել կատարած պաշտոնական այցի ընթացքում ստորագրվել են մի շարք երկկողմ համաձայնագրեր։ Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուի եւ արտաքին գործերի նախարար Դավիթ Լեւիի հետ Լուչինսկու հանդիպումից հետո կողմերն ստորագրել են համաձայնագրեր կրթության, քաղաքացիական ավիացիայի, գիտության, մշակույթի եւ զբոսաշրջության բնագավառում համագործակցության մասին։ Այցի շրջանակներում, որը կտեւի երեք օր, Պետրու Լուչինսկին հանդիպումներ կունենա Իսրայելի պետության ղեկավար Էզեր Վայցմանի, ինչպես նաեւ Մոլդովայից գաղթած տեղի համայնքի ներկայացուցիչների հետ։

Իրաքն «անընդունելի» է համարում ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նոր բանաձեւը

ԲԵՅՐՈՒԹ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Իրաքը «անընդունելի» է քննադատել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւը, որը լրացուցիչ պատժամիջոցներ է նախատեսում Բաղդադի դեմ։ Այն հայտարարությունում, որով երկուշաբթի օրվա գիշերը հանդես է եկել երկրի Հեղափոխական հրամանատարության խորհուրդը Սադդամ Հուսեյնի նախագահությամբ, ասված է, որ իրաքցիները «բոլոր օրինական միջոցները» կօգտագործեն իրենց ինքնիշխանության պաշտպանության համար։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, շաբաթ օրն Անվտանգության խորհրդի ընդունած բանաձեւում ասված է, որ Բաղդադի դեմ կարող են ձեռնարկվել լրացուցիչ պատժամիջոցներ, եթե վերջինս շարունակի խանգարել ՄԱԿ-ի փորձագետների աշխատանքը, որոնք զբաղված են Իրաքում զանգվածային ոչնչացման զենքի եւ դրանց արտադրության միջոցների ոչնչացմամբ։

ԱԶԳ

Մշակույթ

ՓԱՌՈՍՏՈՆ

«Աշխարհը եւ մենք-97»

Վաչե Մանկրյանին չէինք ճանաչում

Օվկիանոսից այն կողմ երաժիշտ մի դեսպանորդ էլ ունենք: Հարթակը Լոս Անջելեսն է, վայրէջքները՝ ամբողջ Ամերիկայում: Եվ Ամերիկայից դուրս: Քանի՜-քանի «սփեյնվեյ», «բլյութներ», «պետրով» է լացացրել ու խնդացրել, շոյել ու սփոփել: Ռոյալներ, ռոյալներին արձագանքող սրտեր... Ամբողջ աշխարհում: Մենք նրան, սակայն, չէինք ճանաչում: Թե Ճգնավորյանը չբերեր, բեմ, նվագախումբ չտրամադրեր՝ Վաչե Մանկրյան անունը եթերից միայն կլսեինք, եւ, ասենք, կոմպոզիտոր Գեղունի Չթչյանի հետ կուրախանայինք, որ հմայիչ այս կնոջ «Նվիրում» պիեսն ամերիկյան մրցույթում որպես պարտադիր գործ նվագելով՝ Վաչեն հատուկ մրցանակ է շահել: Եվ հիմա Գեղունին օթյակից հետեւում է Ռախմանինովի դաշնամուրի «Երկրորդ կոնցերտի» կատարմանը, որ պարզ է, անկեղծ, իշխող, բայց եւ երկրորդ մասում, ավելի շատ դաշնամուրի եւ նվագախմբի փոխադարձ շոյանք էր, հանդարտ զրույց կամ համերաշխ խմբերգություն, առինքնող էր նրա՝ նկատելի պաթետ չճանաչող արհեստավարժությունը, դաշնամուրով պատմող, կարոտող, խնդացող հոգին, բայց... հայոց սփյուռքի գոյատեւման ու զարգացման հեռանկարն ինձ այս բոլորից ավելի շատ ուրախացրեց:

Իմացա, որ կյանքի 33 տարին բոլորած կամ չբոլորած Վաչեն, դաշնամուրից եւ կոմպոզիցիայից զատ, հետեւել է նաեւ դիրիժորությանը: Վերջինս թե ապագա ընտրեց՝ առաջին երկուսի նման ամուր հենարան կունենա: Երիտասարդական երեք նախասիրությունների միասնությամբ էր, որ, ինչպես ինձ թվաց, կոմիտասյան «Շողեր ջան» եւ «Հոյ Նազան» երգերի բնական կատարելությանը փորձեց ռախմանինովյանին համազոր թափ ու

նվագախմբի գույներին միաձույլ, այն աստիճան, որ կարծես պաստառը բոլորող շարքային գույներից մեկն էլ ռոյալի ձայնն է՝ ոչ ներսի մղձակներով, այլ, թվում է, օդասյուներով արտաբերված:

«Վաչեի նվագի նրբագեղությունն, համերգից հետո ասում է Գեղունին, ինձ համար գյուտ էր, եւ կրկնակի երջանիկ եմ, որ նրա նվագումների մեջ նաեւ հոգուս փոքրիկ խոստովանության՝ «Նվիրում» պիեսիս ներդրումը կա»:

Նվագումները շատ են՝ ամերիկյան մրցույթներում տարած հաղթանակներ, դրանցից առաջ՝ մոսկովյան՝ Չայկովսկու անվան, եւ բելգիական՝ թագուհի Էլիզաբեթի անվան մրցույթների դրվատանքները: Այս բոլորի հիմքը թե փնտրենք կգանք Բեյրութում հայեցիորեն դաստիարակված մի ընտանիքի, երաժշտասեր ու երաժշտագետ Նազարեթ հորը, որ որդու առաջին ուսուցիչն է եղել, Վաչեի հայերենն ամեն ժամ հսկող մորը՝ տիկին Վերժինեին, մոր երգած ժողովրդական երգին ու Կոմիտասին, որ քիչ անց կոմպոզիցիային հետեւող որդու երեւակայությունը պիտի սներ:

Կոնցերտ բառը գիտենք, որ մրցություն է նշանակում: Հրապուրված եմ երիտասարդ դաշնակահարի «մրցամարտով», որ Ռախմանինովի «Երկրորդ կոնցերտում», մասնավորապես՝ ծավալ հաղորդել, երաժիշտների լեզվով ասած՝ ֆակտուրան լայնացնել, որը կոմպոզիցիայի իր ուսուցչի՝ Դեյվիդ Ռաքսինի հավանությանն, ինչ խոսք, արժանացած կլինի: Ես, որ կոմիտասապաշտ եմ եւ հայկականի կոմիտասյան մշակման այլընտրանքը դժվարությամբ եմ ընդունում, երիտասարդ հայրենակցիս կատարածն ընկալեցի որպես մեր գանձերն աշխարհի վիրտուոզների ուշադրությանն արժանացնելու յուրօրինակ մի ձգտում: Դահլիճն էլ խանդավառվեց: Սա Վաչե Մանկրյանի կյանքի ամենանշանակալի օրն էր: «Ութ տարեկանից, ասաց, հայրենիքի մեջ նվագել եմ երազել, եւ հիմա միայն արժանացա»:

Հաջողության՝ վերջակետը «Եղերերգն» էր Արամ Խաչատրյանի հիշատակին՝ դաշնակահարի սիրած կոմպոզիտոր Առնո Բաբաջանյանի վերջին գործերից մեկը: Լոս Անջելեսում Բաբաջանյանի եւ հայ մի շարք կոմպոզիտորների երկերից կազմված մեծ նվագահանդես է տալու, եւ Անթեոսի նման Մայր հողից ուժ առավ: Ամերիկացի եւ մյուս գործընկերներին էլ կպատմի, որ Հայկական ֆիլհարմոնիկի հետ համատեղ նվագակցության վայելքից բացի՝ նաեւ Բրամսի «Երկրորդ սիմֆոնիայի» մի կատարում վայելեց՝ մաեստրո Ճգնավորյանի մեկնությունը, հայ մարդու հոգու նման ջերմ:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՊԼՈՒԶՅԱՆ

ՏԱՄԱՌՈՍ

Կոնսերվատորիայի ուսանողները բեմադրում են Հայդենի օպերան

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի օպերային ստուդիան բեմադրության է պատրաստել Հայդենի «Դեղագործը» մեկ գործողությամբ օպերան, որը նորություն է մայրաքաղաքի երաժշտական կյանքում: Բեմադրող ռեժիսոր Հովհաննես Հովհաննիսյանը եւ դիրիժոր Հովհաննես Միրզոյանը ներկայացման են հրավիրել ուսանող երգիչներ Աննա Մնացականյանին, Աննա Շիրոյանին, Գոռ Հարությունյանին, Անուշ Քոչարյանին:

Աշնանը Երեւանում հյուրախաղերով հանդես կգա Չինաստանի կրկեսը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ի պատասխան վերջերս Չինաստանում անցկացված Հայաստանի մշակույթի օրերին, 1998 թ.-ի գարնանը Հայաստանում կանցկացվեն Չինաստանի մշակույթի օրեր: Մինչ այդ, այս տարվա աշնանը, հյուրախաղերով Երեւան կժամանի Չինաստանի կրկեսը: Այս մասին «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին հայտնեց Հայաստանում ՉԺՀ դեսպանատան աշխատակից Նուբար Չալմյանը:

«Տուն կարող ենք ունենալ ամեն տեղ, բայց հայրենիքը մեկն է...»

Սոնա Գարամանյանի ասեղնագործությունը՝ պատմության թանգարանում

Հունիսի 21-ին Հայաստանի պատմության թանգարանում բացված ցուցահանդեսը, ուր ներկայացված է ավստրալաբնակ մեր հայրենակցուհի Սոնա Գարամանյանի՝ 137 մեծ ու փոքր ծավալի ձեռագործ աշխատանքների հրաշալի հավաքածուն, հաճելի անակնկալ է ոչ միայն կիրառական արվեստի սիրահարների, այլեւ ազգագրությամբ հետաքրքրվողների համար: Հայկական լեռնաշխարհի աշխարհագրությունը գրեթե ամբողջությամբ ընդգրկող, գունային յուրօրինակ լուծումներով ասեղնագործ տարազներ, հայրենիքի քարերը, նիստուկացը, պատմական կարեւորագույն դեմքերն ու դեպքերը, հուշարձանները, հեքիաթների դրվագները պատկերող նրբակար աշխատանքներ, գոբելեններ, մանկական թեմաներով արված ապլիկացիաներ, ծաղիկներ, սա հեռավոր Ավստրալիայից Հայաստան բերված ցուցանմուշների մի մասն է միայն: Հավաքածուն կազմված է 180 աշխատանքներից, որոնցից յուրաքանչյուրը նվիրումի, տքնանքի, անսովոր աշխատասիրության արդյունք է: Դրանցից ամենաքիչ աշխատատարը տիկին Սոնայից խլել է մեկ ամիս, ամենածավալունը (իսկ այդպիսիք շատ են) 1 տարի ժամանակ: 15 տարի անընդմեջ օր օրի ամբարված այս շռայլ հունձքն առաջին անգամ է ներկայացվում հասարակայնության դատին, եւ անհաս պատահական չէ, որ հատկապես Հայաստանում է բացվում Սոնա Գարամանյանի առաջին ցուցահանդեսը: Չէ՞ որ, ինչպես ինքն է ասում, «տուն կարող ենք ամեն տեղ ունենալ, բայց հայրենիքը մեկն է»:

Թանգարանի տնօրեն Ալֆրեդ Շահնազարյանը ողջունեց այդ եզակի հավաքածուն Պատմության թանգարանին նվիրելու Սոնայի (եւ նրա մոր Օվսաննայի) նախաձեռնությունը: «Գուցե տարօրինակ կթվա Բրիտանիայում բիզնեսի բարձրագույն կրթություն ստացած անձնավորության այսպիսի պահելի արժեք ներկայացնող նվիրատվությունը, սակայն Սոնան լավ գիտի, որ ժամանակն է լինելու իր աշխատանքի լավագույն վարձատրողը»: Պրն Շահնազարյանը նշեց ԳԱԱ պատմության արվեստի ինստիտուտների, հատկապես վերջինիս ժողովրդական ստեղծագործության բաժնի վարիչ Զավեն Թագուկչյանի ջանքերը ցուցահանդեսի կազմակերպման գործում: Պրն Թագուկչյանը, ներկայացնելով արմատներով Կիլիկիա եւ Եդեսիա ձգվող Գարամանյանց գերդաստանի շառավղի շնորհակալ աշխատանքը, ապշեցուցիչ համարեց աշխատանքների թեմայի եւ կատարման տեխնիկայի բազմազանությունը: «Հայկական շնչով եւ հայեցի մտքով են տոգորված Սոնայի գործերը: Նա, անկասկած, աշխարհի տարբեր ծայրերում ցուցահանդեսներ բացելու մեծ

հնարավորություններ է ունեցել, բայց նախընտրել է առաջին անգամ իր ժողովրդին ներկայանալ»:

Ցուցահանդեսի բացումը ողջունեցին եւ կատարված հսկայական աշխատանքն արժեւորեցին ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետի դեկան Բաբկեն Հարությունյանը եւ Պատմության թանգարանի ազգագրության բաժնի վարիչ Արմենուհի Սամվելյանը:

Ցուցահանդեսը կշարունակվի մինչեւ հոկտեմբեր, որից հետո կհամալրի թանգարանի ֆոնդը: Վերջինս ներկայումս նոր ցուցանմուշներ ձեռք բերելու դժվարություն ունի եւ նման «կազդուրիչ ներարկումները», անշուշտ, կարեւոր աջակցություն են թանգարանի հարստացմանը: Ցուցահանդեսի բացմանը ներկա էր թանգարանի մեկ այլ նվիրատու Աբո Հովհաննիսյանը Նոր Ջուղայից, որի ծավալուն հավաքածուն թանգարանային ֆոնդի հարստությունն է: Մեկամսյա ժամկետում սպասվում է նրա երկրորդ հավաքածուի «ժամանումը» Երեւան:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Նշանակալից ներդրում

Հրապարակի վրա է Ժենյա Քալանթարյանի «Գրիգոր Նարեկացու «Մատեան ողբերգութեան» պոեմի եւ սաղմոսների առնչությունները» գիրքը:

Նարեկացու մատյանի սաղմոսների հետ ունեցած առնչությունները առաջին անգամն է, որ այսպիսի ամբողջությամբ դառնում է հատուկ քննության նյութ: Առաջադրված խնդրի լուծումը անցնում է բազմաթիվ հարցադրումների միջով. ինչպիսի արծարծումներ են եղել նարեկացիագիտության մեջ այս հարցի շուրջ, ի՞նչ է սաղմոսը, ի՞նչ է աղոթքը, ինչպիսիք են սրանց արտահայտման կերպերը, ինչպիսի ժանրային եւ իմաստային առանձնահատկություններ եւ ընդհանրություններ ունեն սաղմոսը, աղոթքը, պոեմը:

Գլխավոր խնդրի բացահայտմանը ծառայող այս հարցադրումներն իրենց ամբողջական պատասխանները ստանում են ընդհանուր շարադրանքի մեջ: Առանձին եւ ամբողջական քննության նյութ են դառնում Մատեանի սաղմոսների հետ ունեցած գաղափարական, կառուցվածքային, ոճա-պատկերային աղերսները: Գրականագետը հմտորեն համադրում է սաղմոսները մատեանի տողերի, պատկերների հետ, հանգում գիտական եզրահանգումների, ընդգծում Նարեկացու երկի ստեղծման մեջ սաղմոսների ունեցած դերն ու նշանակությունը:

Ընդհանրությունների զուգահեռմանը համընթաց Քալանթարյանը համոզիչ փաստարկներով ցույց է տալիս եւ տարբերությունները, սաղմոսների նարեկացիական ընկալման առանձնահատկությունները, որոնք հուշավորում են հանճարեղ բանաստեղծի ոգու թռիչքը, մտքի թանձրացումը, երեւակայության սլացքը, պայ-

մանավորում նպատակակետին խփելու անվրեպ նշանակությունը, համառ ու անզիջում կամքը:

Քալանթարյանի գիրքը, այս հարցադրումով, նարեկացիագիտության մեջ սկիզբ է եւ նոր խոսք: Գիրքը փոքրածավալ է, բայց իր թիկունքում ունի ուսումնասիրված հսկայական նյութ եւ հարուստ ինֆորմացիա: Այլ պարագայում այն կարող էր լինել մեծադիր հատոր, պարզապես հեղինակը կարողացել է խտացնել նյութը, բյուրեղացնել: Ուզում եմ հատկապես կարեւորել եւս մի նուրբ հարց: Մեր օրերում գրական այս կամ այն երեւույթի մասին գրելիս հեղինակները երբեմն անհարկի «մոռանում են» նախորդների կատարած գործը: Քալանթարյանը դրսեւորում է ուղղակի պարտավորեցնող բարեխղճություն եւ հարգալից վերաբերմունք նախորդների վաստակի նկատմամբ:

ԿԻՄ ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Ջութակահար Էդվարդ Թադեւոսյանին մեծարեցին իր սաները

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի նվագախմբային ֆակուլտետի դեկան եւ պրոֆեսոր, Կոմիտասի անվան քառյակի առաջին ջութակահար, հանրապետության ժողովրդական արտիստ Էդվարդ Թադեւոսյանի ծննդյան 50-ամյակին ձոնեցին իրենց համերգը նրա դասարանի սաները, որոնք կամերային երաժշտության տանը հանդես եկան մենանվագ կատարումներով եւ Մերուժան Սիմոնյանի ղեկավարած Երեւանի քաղաքապետարանի կամերային նվագախմբի հետ ելույթով:

Համերգից առաջ, արվեստագիտության դոկտոր Արաքսի Սարյանը Լեոնիդ Կոգանի եւ Ավետ Գաբրիելյանի սան Էդվարդ Թադեւոսյանի մանկավարժական գործունեությունը հանգամանորեն ներկայացնելուց բացի, նշեց նրա դերը Կոմիտասի անվան քառյակը մեծ բարձունքների հասցնելու գործում:

Վիպասացության երեկո

Ս. թ. հունիսի 25-ին, ժամը 17-ին գրողների տանը (Երեւան, Բաղրամյան, 3) տեղի կունենա վիպասացության երեկո: Միջոցառմանը մասնակցում են վիպասաց-երգասաց Անահիտ Հալեպին (ԱՄՆ) եւ վիպագետ Արուսյակ Սահակյանը (Հայաստան):

ԱԶԳ

Մարզական

ԵԳԻՊՏՈՍ

Տիգրան Պետրոսյանի անվան մրցանակ լավագույն ստեղծագործողին

Կահիրեում ՖԻԴԵ-ի գործկոմի նիստում որոշվեց շախմատի աշխարհի հերթական առաջնության անցկացման ժամկետը

Մրցաշարը կմեկնարկի դեկտեմբերի 8-ին Գրոնինգենում (Հոլանդիա), կշարունակվի Էլիստայում (Կալմիկիա), իսկ եզրափակիչը կանցկացվի 1998 թ. հունվարի 1-9-ը Լոզանի (Շվեյցարիա) օլիմպիական թանգարանում: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի, այս մասին ժամուլի ասուլիսում հայտարարել է ՖԻԴԵ-ի եւ Կալմիկիայի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը:

Առաջին անգամ առաջնությունը կանցկացվի նոր, այսպես կոչված, օլիմպիական մրցակարգով (դուրս մնալով) մոլորակի 99 լավագույն շախմատիստների մասնակցությամբ: Շախմատի աշխարհի առաջնությունների անցկացման ավելի քան 100-ամյա պատմության ընթացքում սահմանվում է ամենախոշոր մրցանակային հիմնադրամ` 5 միլիոն դոլար: Առաջնությունը կկազմակերպվի միջազգային օլիմպիական կոմիտեի (ՄՕԿ) հովանավորությամբ:

ՖԻԴԵ-ի գործկոմը հատուկ մրցանակ սահմանեց շախմատում ստեղծագործական լավագույն նվաճումների համար, այն անվանակոչելով «Տիգրան» աշխարհի 9-րդ չեմպիոն Տիգրան Պետրոսյանի պատվին:

Ռուսաստանցիներ Գարրի Կասպարովի եւ Անատոլի Կարպովի միջեւ մրցամարտ անցկացնելու հեռանկարների առթիվ ՖԻԴԵ-ի նախագահը նշեց, որ երկու «Կ»-երի ղեկավարությամբ հանգեցրեց շախմատային աշխարհի պառակտմանը: «Տարբեր ճամբարների բաժանվեցին ոչ միայն շախմատիստները, այլեւ այդ գրոսմայստերներին երջապատող մարդիկ եւ, նույնիսկ, մարզական լրագրողները», հայտարարել է Իլյումժինովը: Նա նաեւ նկատել է. «Այդ պատճառով անցյալ տարի մենք առաջարկեցինք կազմակերպել, այսպես կոչված, միավորման հանդիպում: 96-ի օգոստոսին ես նրանց միջեւ անձնական հանդիպում կազմակերպեցի: Այնուհետեւ Կարպովն ու Կասպարովը սկսեցին ուղղակի բանակցություններ վարել, որոնք առայժմ հաջողությամբ չեն պսակվել: Գլխավոր խնդիրը հովանավորներն են, որոնք առայժմ չկան: Եվ երկրորդ մրցամարտը պետք է անցկացվի ՖԻԴԵ-ի հովանու ներքո, հակառակ դեպքում դա կլինի կոմերցիոն մասնավոր հանդիպում: Աշխարհի չեմպիոնի որոշման անվիճելի մենաշնորհը պատկանում է ՖԻԴԵ-ին: Այդ պատճառով մենք Կասպարովին եւ Կարպովին առաջարկեցինք փոխզիջումային տարբերակ պայքարի մեջ ներգրավվել աշխարհի հերթական առաջնության կիսաեզրափակիչ փուլում: Նրանք երաշխավորում եմ մի քանի օր աշխատելու համար 400 հազարական դոլար կստանան, իսկ երկու շաբաթում յուրաքանչյուրը 1,5 միլիոն: Սա փոխզիջում է ՖԻԴԵ-ի կողմից: Սակայն արդեն աշխարհի հաջորդ առաջնությունում չեմպիոնը պայքարի մեջ կներգրավվի առաջին տուրից: Արանով մենք շախմատը կմոտեցնենք սպորտին...»:

Խոսելով երկու «Կ»-երի միջեւ հանդիպում կազմակերպելու նպատակահարմարության մասին, Իլյումժինովն ասել է, որ «Այն առաջին հերթին անհրաժեշտ է այս երկու մեծ շախմատիստներին: Վերջերս նրանց վեճը անձնական բնույթ է ստացել: Նրանք հարաբերությունները պարզելու հնարավորություն կստանան, եթե մասնակցեն աշխարհի առաջնությանը: Ես կողմ եմ, որպեսզի մրցաշարում նրանք խաղան ՖԻԴԵ-ի հովանու ներքո»:

Ամերիկյան «Այ-Բի-Էմ» ընկերության շախմատային ծրագրի եւ «Դիփ Բլյու» համակարգչի աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու վերաբերյալ նախագահը հայտարարել է. «Անկասկած Կասպարովի պարտությունից հետո մեծենան մեծ հարված հասցրեց մարդու վարկին: Մենք ընկերության ղեկավարությանը առաջարկել ենք, որ նրանց ծրագիրը եւ համակարգիչը մասնակցեն այս առաջնությանը, բայց անցել է հ[illegible] և ոչ մի պատասխան չենք ստացել: Կարծում եմ, նրանք վախեցել են: Դա նշանակում է, որ ՖԻԴԵ-ն արդեն հոգեբանական հաղթանակ է տարել «Դիփ Բլյուի» նկատմամբ»:

Պատրաստեց
ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆԸ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

71-ամյա Սերգեյ Սառուխանյանը կմասնակցի աշխարհի առաջնությանը

Վետերան թեթեւատլետ, աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնությունների մրցանակակիր, ԱՊՀ չեմպիոն Սերգեյ Սառուխանյանը այսօր մեկնեց Բելգիայի Բրյուգե քաղաք մասնակցելու հունիսի 29-ից հուլիսի 2-ը կայանալիք վետերանների աշխարհի 24-րդ առաջնությանը: 71-ամյա հայ մարզիկն արդեն 52 տարի զբաղվում է վազքով: Նման բարձրակարգ մրցաշարին նա մասնակցելու է երրորդ անգամ եւ հանդես է գալու 10 հազար-մետր վազքատարածությունում: Կարծում ենք Սերգեյ Սառուխանյանի օրինակը եւս մեկ անգամ գովազդում է առողջ ապրելակերպը եւ խոսում ֆիզիկական վարժություններով զբաղվելու անհրաժեշտության մասին: Ավելացնենք, որ, ըստ սպորտվարչության լրատվական ծառայության, մրցաշարին մասնակցելու հարցում Սառուխանյանին օժանդակել են ՀՀ հումանիտար հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Բագոյանը, «Զվարթնոց» օդանավակայանի տնօրեն Վարդան Մնացականյանը եւ փոխտնօրեն Խաչիկ Բագրատյանը:

«Ոսկե» թիմի ավագը

Այս անունն է կրում վերջերս լույս տեսած գրքույկը, որը նվիրված է 70-ական թվականների Երեւանի «Արարատ» ֆուտբոլային թիմի լեգենդար ավագ Հովհաննես Զանազանյանին: Գրքույկի հեղինակն է «Գոլոս Արմենիի» թերթի մարզական մեկնաբան Բագրատ Խոջիկյանը: Նշենք, որ այս լրագրողը երկար տարիներ աշխատել է «Մարզական Հայաստանում» եւ այն տարիներին մոտիկից շփվել թիմի հետ, ծանոթ եղել ֆուտբոլային խոհանոցին: Այդ իսկ պատճառով էլ գրքույկն ընթերցվում է մեծ հետաքրքրությամբ: Ֆուտբոլասերներն այստեղ կգտնեն զանազան զավեշտալի պատմություններ թիմի կյանքից, կծանոթանան մինչ այդ անծանոթ դրվագների: Գրքույկում տեղ են գտել նաեւ Հովհաննես Զանազանյանի տեսակետները ներկայիս ֆուտբոլի եւ Հայաստանում մարզաձեւի զարգացման հեռանկարների մասին:

Ուժեղագույնները կրկին հաղթեցին

Հավաքական թիմերի հանրապետական կենտրոնում վերջնագիծը հատեց գեղարվեստական մարմնամարզության Երեւանի առաջնությունը, որին մասնակցեցին 9 թիմերի 63 մարզուհիներ: Նշենք, որ լուրջ մրցակցություն կրկին չստացվեց եւ հաղթողի կոչումներ նվաճեցին առաջատար մարզուհիները: Թիմային հաշվարկում 380 միավորով 1-ին տեղը գրավեց Կենտրոն համայնքի առաջին թիմը, իսկ 2-րդ եւ 3-րդ տեղերը համապատասխանաբար զբաղեցրեցին Կենտրոնի երկրորդ եւ Արաբկիրի համայնքի հավաքականները: Սպորտի վարպետների պայքարում մրցակցությունից դուրս էին Կենտրոն-1 թիմի ներկայացուցիչները: Հաղթեց Նինա Ալոյանը, որին շատ քիչ զիջեցին Կարինե Խաչատրյանը (Միսս Հայաստան-96) եւ Իսկուհի Հովակիմյանը: Կրտսեր սպորտի վարպետների մեջ հաղթեց Տանյա Աբրահամյանը (Կենտրոն-1): 1-ին կարգայինների պայքարում միանգամից 4 մարզուհիներ հավասար միավորներ վաստակեցին եւ կիսեցին 1-4-րդ տեղերը: Այս մասին տեղեկացանք սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից:

Առջեւում Եվրոպայի առաջնությունն է

Հունիսի 20-22-ը Վանաձորում անցկացվեց բռնցքամարտի Հայաստանի պատանեկան առաջնությունը, որին մասնակցեցին 7 մարզերի 75 մարզիկներ: Մրցաշարում հատկապես լավ տպավորություն թողեցին արմավիրցի Արթուր Սարգսյանը (48 կգ), լոռեցի Արթուր Ավետիսյանը (51 կգ) եւ շիրակցի Բագրատ Օհանյանը (81 կգ-ից բարձր): Նշենք, որ մրցումների լավագույն տեխնիկատակտիկապես պատրաստված բռնցքամարտիկ ճանաչվեց Արթուր Ավետիսյանը: Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից հայտնում են, որ այս մրցաշարը ընտրական բնույթ էր կրում հուլիսի 4-14-ը Մակեդոնիայի Բիտոլա քաղաքում կայանալիք Եվրոպայի պատանեկան առաջնությունից առաջ:

Ուիմբլդոնը մեկնարկեց

Երեկ մեկնարկեց «Ուիմբլդոնյան մրցաշար» անունը կրող թենիսի փառատոնը: «Մեծ սաղավարտի» շարքից մրցաշարին մասնակցող աստղերի թվում է նաեւ Ջեֆ Տարանգոն, որը 1996 թ. զրկվել էր մրցումներին մասնակցելու իրավունքից ոչ մարզական պահվածքի համար: Տարանգոն վատ համբավ ունի եւ նույնիսկ կրկնակ Տոմաս Մուստերը մի անգամ հրաժարվել է սեղմել նրա ձեռքը: Սակայն, Տարանգոն իր վարկին հանգիստ է վերաբերվում, իսկ հասարակական կարծիքը նրան քիչ է հետաքրքրում: Այսօր ոչ ոք, նույնիսկ ինքը` Ջեկը չի կարող երաշխավորել իր նորմալ վարքը «Ուիմբլդոնյան մրցաշարում»: Բայց կազմակերպիչները նրան հերթական հնարավորությունն են ընձեռել վերադառնալու աստղերի շարք, որից դուրս մնալը այնքան վիրավորական է:

Արհեստավարժ բասկետբոլ կանանց կատարմամբ

Մեկնարկեց NBA-ի կանանց մրցաշարի անդրանիկ մրցաշրջանը: Առաջինը խաղահրապարակ դուրս եկան «Նյու Յորք Լիբերթիի» եւ «Լոս Անջելես Սփարքսի» մարզուհիները: Կանայք տղամարդկանց պես գեղեցիկ չէին խաղում, սակայն պայքարը հետաքրքիր ստացվեց եւ 67-57 հաշվով հաղթեց Նյու Յորքի թիմը:

Անմոռանալի հաղթանակ

«Ռեյնարդ-Մերսեդես» մեքենան վարող բրիտանացի Մարկ Բլանդուն իր մարզական կենսագրությունում առաջին հաղթանակը տարավ «Կարտ» ավտոարշավում: Բրազիլացի Ժիլ դե Ֆեռանը գրավեց երկրորդ տեղը: Իսկ այնպիսի հայտնի վարորդներ, ինչպիսիք են Կրիստիան Ֆիտիպալդին, Գրեկ Մուրը, Մայքլ Ալտրեդին, բավարարվեցին համապատասխանաբար չորրորդ, հինգերորդ եւ ութերորդ տեղերով:

Տանտիրուհիները հյուրընկալություն չդրսեւորեցին

Իտալիայի Անցո քաղաքում ավարտված ջրագնդակի կանանց մրցաշարին մասնակցեցին 6 երկրների թիմեր: Գլխավոր մրցանակը նվաճեցին տանտիրուհիները, որոնք վերջին խաղում հաղթեցին հիմնական մրցակցուհիներին` Ավստրալիայի հավաքականին (8-7): Երրորդ տեղը գրավեց Ռուսաստանի հավաքականը:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳԱՎԱԹ

Պերուացիները հաղթեցին աշխարհի կրկնակի չեմպիոններին

Բոլիվիայի եւ Պերուի հավաքականները դուրս եկան Ամերիկայի գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչ: Նրանց ֆուտբոլիստները երկու անպատասխան գոլ խփեցին Պարագվայի թիմի դարպասը: Մեքսիկացիները լրացուցիչ II մետրանոցների հարվածաշարով 4-3 հաշվով հաղթեցին էկվադորցիներին: Խաղի հիմնական

Մեքսիկացի Կոքեմոք Բլանկոն եւ էկվադորցի Ժոել Սանչեսը պայքարում են գնդակի համար:

Տանտերերը` բոլիվիացիները 2-1 հաշվով պարտության մատնեցին Կոլումբիայի ֆուտբոլիստներին, իսկ պերուացիները նույն արդյունքով առավելության հասան Արգենտինայի թիմի նկատմամբ: Աշխարհի քառակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականը ժամանակն ավարտվել էր 1-1 հաշվով: Այսպիսով, կիսաեզրափակիչներում հունիսի 25-ին բոլիվիացիները կհանդիպեն մեքսիկացիներին, իսկ հունիսի 26-ին Բրազիլիայի հավաքականը ուժերը կչափի Պերուի թիմի հետ:

Բաց հասարակության ինստիտուտը հայտարարում է

Մրցույթ

Հայաստանում անկախ մամուլի զարգացման ծրագրերի համար: Շահագրգռված անձինք եւ կազմակերպությունները (միայն հայկական) կարող են ծրագրի ներկայացման ձեւը ստանալ Բաց հասարակության ինստիտուտի գրասենյակից: Ծրագրի բյուջեն չպետք է գերազանցի ԱՄՆ 20 հազար դոլարը: Նախագծերը ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 15-ը: Անկախ եւ մարզային զանգվածային լրատվության միջոցների մասնակցությունը ցանկալի է:

Հարցերով դիմել ԶԼՄ-ների ծրագրերի պատասխանատու Մարկ Գրիգորյանին հետեւյալ հասցեով.

Երեւան, Արամի փող. 44, Փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտի շենքում,
հեռ. 53-08-22, 56-37-59, հեռ/ֆաքս 151088 (AT&T)

Բաց հասարակության ինստիտուտը հայտարարում է բուհերի ուսանողների եւ գործող լրագրողների համար դասագիրք ստեղծելու

մրցույթ՝

զանգվածային լրատվության միջոցների ծրագրի շրջանակներում: Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել առաջարկվող գրքի համառոտ բովանդակությունը եւ բյուջեն պարունակող նախագիծ:

Նախագծերը ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 15-ը Հայաստանի Բաց հասարակության ինստիտուտում: Հարցերով դիմել ԶԼՄ-ների ծրագրերի պատասխանատու Մարկ Գրիգորյանին հետեւյալ հասցեով.

Երեւան, Արամի փող. 44, Փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտի շենքում,
հեռ. 53-08-22, 56-37-59, հեռ/ֆաքս 151088 (AT&T)

Բաց հասարակության ինստիտուտը հայտարարում է

Մրցույթ

Հայաստանում անկախ հեռուստատեսության զարգացման ծրագրերի համար: Շահագրգռված անձինք եւ կազմակերպությունները (միայն հայկական) կարող են ծրագրի ներկայացման ձեւը ստանալ Բաց հասարակության ինստիտուտի գրասենյակից: Ծրագրի բյուջեն չպետք է գերազանցի ԱՄՆ 20 հազար դոլարը: Նախագծերը ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 15-ը:

Հարցերով դիմել ԶԼՄ-ների ծրագրերի պատասխանատու Մարկ Գրիգորյանին հետեւյալ հասցեով.

Երեւան, Արամի փող. 44, Փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտի շենքում,
հեռ. 53-08-22, 56-37-59, հեռ/ֆաքս 151088 (AT&T)

ADANA
COMMERCIAL BANK

★ Ընդամենը 1% -ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից և Սանկտ-Պետերբուրգից 1 օրվա ընթացքում, իսկ աշխարհի այլ երկրներից՝ 3 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար:
★ Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք Master Card/ Euro Card և սպասարկում ենք Master Card/ Euro Card, Visa, Diners Club, JCB:
★ Ընդունում ենք ավանդներ հետեւյալ տոկոսադրույքներով՝

ԺԱՄԿԵՏ / ՏԱՐԲԵՐԱԿ	1 ԱՄԻՍ	2 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	9 ԱՄԻՍ	12 ԱՄԻՍ
USD DEM FRF	2.5%	5.0%	9.0%	18.0%	27.0%	38.0%
AMD RUR	3.0%	6.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:
★ Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ
Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Ձվարբնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը՝ բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն՝ Զորավար 68 (ԳԱ հետեւի մասում):
Հեռախոս 52-54-39:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 9 հարկանի շենքի 1-ին հարկում, Էրեբունու զանգվածում: Ունի մեծ նկուղ, տնտեսական պատշգամբ, 45 քմ բնակմակերեսով: Գեղազանց վերանորոգված է:
Հեռ. 47-07-22, 58-18-41

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, հարմար է նաեւ օֆիսի համար, Դեմիրճյան 17 շենք
Հեռ.՝ 523056, 581841

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«ՕԽՆԱԿ» ՍՊԸ՝ գրանցված Աշտարակի շրջանի Ղազարավան գյուղում:
Հ/Հ 468274

ԿԵՐԱՄԻԿԱ

մասնագիտացված խանութ-սրահը

առաջարկում է

իտալական, իսպանական, թուրքական հատակի, պատերի եւ արտաքին երեսպատման կերամիկական սալիկների լավագույն տեսականի:

Լավագույն որակ, մատչելի գներ, մասնագիտական սպասարկում, անվճար տեղափոխում:

Հասցեն՝ Չարենցի 7, հեռ. 58-63-58, ֆաքս 55-74-34

ԵՐԵՎԱՆ-ԼԱՌՆԱԿԱ (ԿԻՊՐՈՍ)

ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹԸ ԿԱՏԱՐՎՈՒՄ Է
ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ

«ԱՅԱՔՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է
ՑԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԻՆ
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀԱՃԵԼԻ ԾՈՎԱՓՆՅԱ ՀԱՆԳՍՏԻ

ԿԻՊՐՈՍՈՒՄ

ՀՐԱՇԱԼԻ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ ԾՈՎԱՓ
ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ
ԲՈԼՈՐ ՏԱՐԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ
ՏԵՍԱՐԺԱՆ ՎԱՅՐԵՐՈՎ
ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՆԵՐ
ԲՈԼՈՐ ՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43/ա ՀԵՌ. 538845

ՀԱՅԻՆՏՈՒՐ

«Հայինտուր» պետական ձեռնարկությունը (նախկին «Ինտուրիստ») կազմակերպում է Ձեզ համար 14-օրյա հանգիստ **Անթալիայում՝ Միջերկրական ծովի** ափին:

Ուղիղ չարտերային չվերթ Երեւան-Անթալիա-Երեւան:

Առաջին չվերթը **հունիսի 22-ին, հաջորդը հուլիսի 6-ին,** հեռացայում՝ **14 օրը** մեկ:

Առաջարկում ենք 3,4,5 աստղանի, ծովափին մոտ գտնվող, հարմարավետ հյուրանոցներ՝ օրը երկու անգամ սնունդով:

Ցանկացողները կարող են տեղավորվել **«Նախարարական կյանք»** հյուրանոցային համալիրում, ուր Ձեզ սպասում է իրոք հեքիաթային հանգիստ: Ձեր տրամադրության տակ կլինեն 5 ռեստորան, բազմաթիվ բարեր, դիսկոտեկներ, սաունա, թուրքական բաղնիք, մարզական համալիրներ, լողավազաններ:

Վճարելով ուղեգրի արժեքը, դուք կօգտվեք վերը նշված ծառայություններից անվճար եւ առանց սահմանափակումների՝ ուտելիք եւ զանազան խմիչքներ՝ վիսկի, ջին, գինի, զարեջուր եւ այլն:

Շտապեք ապահովել Ձեզ համար տեղեր, քանի որ դրանց քանակը սահմանափակ է:

Սպասում ենք Ձեզ

Մեր հասցեն՝ ք.Երեւան 375010
Փավստոս Բյուզանդի թիվ 1
հեռ. 56-40-62, 58-22-82, 58-11-23

Robin Generators **RGX3500**

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ: ☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 Կվտ	2.5 Կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 Կվտ	3.0 Կվտ	6.1 ժ	

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցված թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատոնի 604. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 23. 06. 1997. Գինը 100 դրամ